

Psychologie

**Faculteit Psychologie
Open Universiteit**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q313

© 2012 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Psychologie en de masteropleiding Psychology van de open Universiteit	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	6
Samenvattend oordeel van de commissie.....	6
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	13
Bijlagen.....	33
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	35
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	39
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	43
Bijlage 4: Overzicht van het programma	45
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	51
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	53
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	55
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	57

Dit rapport is vastgesteld op 10 oktober 2012.

Rapport over de bacheloropleiding Psychologie en de masteropleiding Psychology van de Open Universiteit

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Psychologie

Naam van de opleiding:	Psychologie
CROHO-nummer:	56604
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Locatie(s):	Heerlen
Variant(en):	deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2013

Masteropleiding Psychology

Naam van de opleiding:	Psychology
CROHO-nummer:	66604
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Arbeids- en organisatiepsychologie, Gezondheidspsychologie, Klinische psychologie
Locatie(s):	Heerlen
Variant(en):	deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2013

Het bezoek van de visitatiecommissie Psychologie aan de Faculteit Psychologie van de Open Universiteit vond plaats op 23 en 24 april 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Open Universiteit
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	aangevraagd

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bacheloropleiding Psychologie en de masteropleiding Psychology van de Open Universiteit valt binnen de clusterbeoordeling Psychologie, waarvoor in 2012 in totaal 27 opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling bestond uit:

- prof. dr. W.T.A.M. (Walter) Everaerd, emeritus hoogleraar Klinische Psychologie, Universiteit van Amsterdam (voorzitter);
- dr. G. (Gezinus) Wolters, universitair hoofddocent, Universiteit Leiden;
- prof. dr. E. (Eddy) Van Avermaet; hoogleraar Sociale en Culturele Psychologie, KU Leuven;
- prof. dr. M.W. (Maurits) van der Molen, hoogleraar Ontwikkelingspsychologie, Universiteit van Amsterdam;
- prof. dr. G. (Gellof) Kanselaar, emeritus hoogleraar Onderwijspsychologie, Universiteit Utrecht;
- prof. dr. M.J.M. (Maarten) van Son, emeritus hoogleraar Klinische Psychologie, Universiteit Utrecht;
- dr. R. (Riël) Vermunt, visiting professor University Skövde Zweden (1996 - 2002) en Associate Director / member Board International Center for Social Justice Research, Leiden/ Trier (1989 – 2002);
- E.A. (Elke) Schoneveld BSc, student research master Behavioural Science, Radboud Universiteit;
- L.C. (Lauren Catherine) Koetzier, student bacheloropleiding Psychologie, Vrije Universiteit Amsterdam;
- A.W.F. (Diana) Coppens BSc, student research master Psychology, Universiteit Leiden;
- A.L. (Abigaël) Herschberg BSc, student masteropleiding Gezondheidszorgpsychologie, Universiteit van Amsterdam;
- S. (Sanne) van Wetten BSc, student masteropleiding Psychologie, Universiteit Maastricht.

De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Voor ieder bezoek werd op basis van expertise en beschikbaarheid, en het voorkomen van eventuele belangenconflicten, een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit vijf commissieleden.

Werkwijze van de commissie

Algemeen

Coördinator van de clustervisitatie Psychologie was mw. drs. M.M. (Melissa) Frederik, medewerker van QANU. Voor ieder bezoek was een projectleider aangewezen. De projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie, door na afloop van elk bezoek een samenvatting van de belangrijkste bevindingen van de commissie aan de commissieleden en de projectleiders te sturen. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen.

Voorbereiding

Op 21 februari 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader Psychologie besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport. Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsmanagement, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaren gesproken en met docenten en begeleiders van beide opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft het laatste deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling 'onvoldoende' wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;

- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uit stijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Open Universiteit

Het bezoek aan de Open Universiteit vond plaats op 23 en 24 april 2012 in Heerlen. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Het College van Bestuur van de Open Universiteit en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

De commissie die het bezoek aan de Open Universiteit heeft afgelegd bestond uit de volgende leden:

- prof. dr. J.M. (Maarten) van Son, emeritus hoogleraar klinische psychologie, Universiteit Utrecht;
- prof. dr. G. (Gellof) Kanselaar, emeritus hoogleraar Onderwijspsychologie, Universiteit Utrecht;
- dr. G. (Gezinus) Wolters, Universitair Hoofddocent, Universiteit Leiden;
- prof. dr. E. (Eddy) Van Avermaet; hoogleraar Sociale en Culturele Psychologie, KU Leuven;
- E.A. (Elke) Schoneveld, BSc, student research master Behavioural Science, Radboud Universiteit.

Secretaris van de commissie tijdens het bezoek was mw. drs. M.M. (Melissa) Frederik.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleiding heeft de commissie voorafgaand en tijdens de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen te bepalen hebben de voorzitter en coördinator van de

visitatiecommissie 30 scripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en een evenredige verdeling over de verschillende specialisaties.

Samenvattend oordeel van de commissie

Standaard 1 (Ba = voldoende, Ma = voldoende)

De studie Psychologie van de Open Universiteit als geheel bereidt de student voor op het beroep van psycholoog, in het bijzonder dat van psychologisch onderzoeker, van arbeids- en organisatiepsycholoog, van gezondheidspsycholoog of van klinisch psycholoog. De commissie heeft vastgesteld dat beide opleidingen voldoen aan de eisen die het vakgebied stelt. De eindtermen waarborgen in voldoende mate de inhoudelijke kennis van de in het domeinspecifiek referentiekader benoemde deelgebieden van de psychologie, alsook de steunen en toepassingsgebieden. De OU heeft de eisen die het domeinspecifieke referentiekader stelt aan opleidingen Psychologie zichtbaar gemaakt door te werken met drie competentielijnen, te weten diagnostiek, interventie en onderzoek. De commissie heeft hiervoor waardering.

De commissie heeft geconcludeerd dat beide opleidingen voldoen aan de eisen van de beroepspraktijk. Zij heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding onder meer aandacht besteedt aan beroepsethische regels en dat zij een eerste aanzet geeft tot diagnostiseringsvaardigheden. De masteropleiding bouwt hierop voort, onder andere doordat de studenten gefundeerde adviezen kunnen opstellen volgens de regels van het NIP.

Zowel de bachelor- als de masteropleiding zijn in voldoende mate wetenschappelijk georiënteerd, zo heeft de commissie vastgesteld. Dit blijkt uit de eindtermen die betrekking hebben op het doorlopen van de empirische cyclus.

De commissie heeft geconstateerd dat de doelstellingen van met name de masteropleiding nog explicieter gemaakt zouden kunnen worden. Hierbij denkt de commissie aan het differentiëren van de eindtermen per specialisatie, en het formuleren van subcomponenten bij diagnostiek en interventie.

Standaard 2 (Ba = voldoende, Ma = voldoende)

Kenmerkend voor het onderwijs aan de Open Universiteit is dat iedereen van 18 jaar en ouder er kan studeren. De bacheloropleiding kent geen formele toelatingsvoorwaarden, de masteropleidingen hebben wel toelatingsvoorwaarden evenals sommige cursussen. Het onderwijs van de OU kenmerkt zich door afstandsonderwijs.

In de zelfstudies hebben de opleidingen in een schema aangegeven op welke manier de competentielijnen geconcretiseerd zijn in de programma's. De interventiecompetentielijn brengt psychologiestudenten de kennis, vaardigheden en attitudes bij die nodig zijn om zelfstandig een psychologische interventie op te zetten, uit te voeren, te evalueren en te rapporteren. De diagnostische competentielijn brengt studenten de kennis, vaardigheden en attitudes bij die zij nodig hebben om zelfstandig een psychologische diagnose te stellen en te rapporteren. De onderzoekscompetentielijn, in het curriculum herkenbaar doordat de betreffende cursussen 'Onderzoekspracticum' heten, brengt psychologiestudenten de nodige kennis, vaardigheden en attitudes bij om zelfstandig onderzoek uit te voeren en onderzoek van anderen kritisch te beoordelen. De bacheloropleiding kent hiertoe zeven onderzoekspractica, inclusief de bachelorthesis, waarin de student de empirische cyclus een aantal malen doorloopt aan de hand van een casus. In de masteropleiding wordt de onderzoekscompetentielijn afgesloten met de masterscriptie.

De bacheloropleiding bestaat uit een propedeusedeel, een post-propedeusedeel, een gebonden-keuzeonderdeel en een vrije ruimte en wordt afgesloten met een bachelorthesis. De opleiding is breed en heeft een gebonden keuzeblok dat studenten kunnen gebruiken als voorbereiding op de mastervarianten. De meeste studenten stromen in de propedeuse in via het Startpakket Psychologie of de Inleiding in de Psychologie. Deze vakken hebben een selecterende functie.

De masteropleiding Psychology heeft drie varianten: de variant Arbeids- en organisatiepsychologie, de variant Gezondheidspsychologie, en de variant Klinische psychologie. De variant Levenslooppсихologie is in ontwikkeling. Alle programma's kennen een verplichte stage en een verplicht scriptieonderdeel. De masterthesis bestaat uit het Onderzoekspracticum scriptieplan en het Empirisch afstudeeronderzoek (zie standaard 3).

Masterstudenten gaven aan dat het lang kan duren om een stageplek te vinden. De reden daarvoor, zo meldden de docenten, is dat de meeste instellingen al contacten hebben met andere universiteiten. De commissie suggereert dat regionaal overleg met andere universitaire instellingen hier wellicht een uitkomst kan bieden.

De commissie heeft geconstateerd dat de eindtermen van zowel de bachelor- als de masteropleiding op adequate wijze vertaald zijn naar het programma. De competentielijnen zijn duidelijk herkenbaar in het programma, met dien verstande dat in de bacheloropleiding de onderzoekslijn meer integratie met het vakgebied zou kunnen laten zien, en er een duidelijker opbouw in de vaardighedenlijn aangebracht kan worden. De commissie erkent dat het modulaire karakter van het onderwijs aan de Open Universiteit hier ook een rol speelt. Ondanks het feit dat de OU afstandsonderwijs verzorgt, slagen beide opleidingen er in voldoende mate in studenten te trainen in en te toetsen op professionele vaardigheden. Dit is mede mogelijk door het gebruik van regionale studiecentra.

De commissie heeft vastgesteld dat er een duidelijke systematiek zit in het up to date houden van het programma door het periodiek volledig reviseren van het programma en de bijbehorende toetsing. De commissie stelt vast dat dit een unicum is; docenten zijn erg betrokken bij de totstandkoming van het studiemateriaal. Zij heeft vastgesteld dat het materiaal, zoals de artikelen, de opdrachten en de handleidingen, van goede kwaliteit is. Alle cursussen krijgen een interne referent en een of twee externe referenten uit het vakgebied. Waar mogelijk doet de OU een proeftoets vooraf. Dat vindt de commissie positief. Door de gesignaleerde krapte in het docentencorps lukt het docenten niet altijd binnen de beoogde vijf jaar de modulen te reviseren. De commissie constateert – mét de opleiding – dat dit een aandachtspunt is.

De commissie is positief over de kwaliteit van de staf. Zij heeft vastgesteld dat de opleidingen op adequate wijze de scholing en het functioneren van de docenten waarborgen. Zij steunt het beleid dat vertrekkende, niet-gepromoveerde docenten worden vervangen door gepromoveerde docenten.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingsspecifieke voorzieningen van de opleidingen aan de maat zijn.

Standaard 3 (Ba = voldoende, Ma = voldoende)

Het niveau van de vijftien bachelortheses en vijftien masterscripties die de commissie heeft bestudeerd waren van voldoende niveau, zo heeft zij vastgesteld. De oordelen van de

commissie kwamen in alle gevallen overeen met de oordelen die de opleidingen hadden uitgereikt aan de werken. De commissie heeft vastgesteld dat het resultaat van het geboden statistiekonderwijs niet in alle eindwerken voldoende zichtbaar is. De commissie beveelt de opleiding aan de integratie tussen ‘techniek en inhoud’ verder te versterken en erop toe te zien dat dit gereflecteerd wordt in de eindwerken.

De commissie is positief over de manier waarop bij het beoordelen van afstudeerwerken bij beide opleidingen gebruik wordt gemaakt van beoordelingsformulieren. De formulieren worden door docenten uitgebreid ingevuld. De commissie is positief over de scriptiecommissie, die een onafhankelijk oordeel geeft wanneer een scriptietraject niet soepel verloopt. Wel adviseert de commissie om voor de beoordeling van de bachelortheses standaard een tweede begeleider aan te wijzen. De commissie constateert dat bij de beoordeling van masterscripties duidelijker aangegeven kan worden wat het oordeel is van de tweede begeleider.

De commissie is positief over de strenge en expliciete regels die beide opleidingen hanteren ter voorkoming van plagiaat, zoals de Verklaring eigen werk die studenten moeten ondertekenen. De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen hiermee een duidelijk signaal afgeven aan studenten.

De kwaliteit van de toetsing en beoordeling is, zo heeft de commissie vastgesteld, aan de maat. De commissie waardeert de verscheidenheid van tentamenvormen die beide opleidingen hanteren. De commissie heeft geconcludeerd dat de toetsen de mate waarin de leerdoelen van het vak worden gehaald voldoende meten. De commissie heeft vastgesteld dat er veel tentamens meerkeuze zijn, maar dat het binnen deze tentamenvorm lukt om ook de toepassing van kennis en inzicht te toetsen. Dat vindt de commissie interessant en positief. Ook waardeert de commissie de scholing van de examinatoren, en de ondersteuning die zij kunnen ontvangen van toetsdeskundigen. Door de wijze waarop de Commissie van examens invulling heeft gegeven aan het toetsbeleid, en doordat de opleidingen erin slagen dit beleid in de praktijk uit te voeren, heeft de commissie vastgesteld dat de toetsing en beoordeling bij beide opleidingen valide, betrouwbaar, en inzichtelijk is.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Psychologie:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Psychology:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eindoordeel

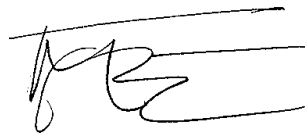
voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 10 oktober 2012

prof. dr. J.M. (Maarten) van Son

drs. M.M. (Melissa) Frederik

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De Open Universiteit (OU) beschrijft in haar zelfstudie de missie van de universiteit als volgt: 'De Open Universiteit ontwikkelt, verzorgt en bevordert, uitgaande van de uiteenlopende leerbehoeften van mensen in hun levensloop en eisen van de kennissamenleving, hoogwaardig en innovatief hoger onderwijs op de "tweede leerweg" in "open" modellen, in verwevenheid met onderzoek'. De missie van de faculteit Psychologie om inspirerende, competentiegerichte opleidingen en cursussen voor initieel en post-initieel hoger onderwijs op academisch niveau te ontwikkelen sluit hierop aan. De faculteit wil met haar onderwijs-, onderzoeks- en innovatieactiviteiten stevig verankerd zijn in het Nederlands hoger onderwijs en succesvol opereren op het gebied van leven-lang-leren. In het kader van dit laatste ziet de OU het ook als haar taak studenten te bedienen die alleen een cursuscertificaat willen halen, of alleen kennis willen nemen van de cursusinhouden en de eventuele praktische oefeningen die daarbij horen, soms zelfs zonder daarvoor een certificaat te willen behalen.

De zelfstudie meldt dat in de opleidingen Psychologie de aandacht overwegend uitgaat naar het doen van toepasbaar onderzoek, en/of naar diagnostiek en interventie op basis van relevante kennis en empirisch onderzoek (evidence-based). De afgestudeerde moet gedrag kunnen plaatsen in een context van gedragsdeterminanten en heeft kennis en inzicht in een of meer van deze toepassingsgebieden. De commissie heeft deze doelstelling herkend in verschillende eindtermen. De eindterm van de bacheloropleiding die waarborgt dat de afgestudeerde op systematische wijze de interventiecyclus toepast (eindterm 6) is hiervan het helderste voorbeeld, evenals de eindterm die inzicht en vaardigheden garandeert voor het kunnen stellen van een diagnose (eindterm 7).

Na de masteropleiding is de afgestudeerde in staat zelfstandig te interveniëren (eindterm 6), een individueel psychologische diagnose te stellen (eindterm 7) en gefundeerde adviezen op te stellen (eindterm 10). De commissie concludeert dat het evidence-based karakter van de opleidingen vooral tot uitdrukking komt in de eindtermen van de masteropleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat de doelstellingen van beide opleidingen beantwoorden aan de domeinspecifieke eisen zoals geformuleerd door de Kamer Psychologie van de VSNU (bijlage 2). Dit domeinspecifieke referentiekader is mede gebaseerd op de eisen van de EuroPsy criteria (EFPA), met dien verstande dat de EFPA uitgaat van een driejarige bachelor- en een tweejarige masteropleiding.

Door middel van drie leerlijnen in beide programma's, te weten interventie, diagnostiek en onderzoek (zie standaard 2 voor nadere uitwerking), heeft de OU een eigen en originele invalshoek gegeven aan de eisen zoals die gedefinieerd zijn in het domeinspecifieke referentiekader. Daarover is de commissie positief. Wel merkt de commissie op dat het wat

breed geformuleerde concepten zijn. De commissie adviseert de opleidingen om subcomponenten te formuleren bij diagnostiek en interventie.

Bacheloropleiding Psychologie

Doelstellingen van de bacheloropleiding Psychologie zijn basisvorming in de psychologie, academische vorming, verdieping van de interesse in de psychologie en voorbereiding op de te kiezen specialisatie en de verdere studieloopbaan in de psychologie zoals deze in de masteropleiding wordt aangeboden.

De bacheloropleiding Psychologie geeft toegang tot de volgende masteropleidingen:

- Masteropleiding Psychology van de OU, varianten Arbeids- en organisatiepsychologie, Gezondheidspsychologie en Klinische psychologie (en vanaf september 2012 de masteropleiding Levensloopspsychologie)
- De reguliere ‘doorstroom-’ masteropleidingen van de andere Nederlandse psychologieopleidingen (volgens ‘Bachelorconvenant Nederlandse Psychologie’ van de Kamer Psychologie VSNU).

De commissie heeft geconstateerd dat de algemeen geformuleerde doelstellingen overeenkomen met de eisen die het domeinspecifiek referentiekader stelt aan een bacheloropleiding Psychologie; het kader spreekt van een discipline georiënteerde bachelor die een basis biedt om door te stromen naar een aansluitende masteropleiding.

De commissie heeft de eindtermen van de opleiding vergeleken met de eisen van het domeinspecifiek referentiekader. Eindterm 1 waarborgt dat studenten inleidende kennis opdoen in de belangrijkste deelgebieden van de psychologie. De opleiding onderscheidt hierin de vereiste gebieden, te weten biologische psychologie, functionele en cognitieve psychologie, ontwikkelingspsychologie, sociale psychologie, differentieële psychologie en klinische psychologie (met inbegrip van psychopathologie). Daarnaast waarborgen eindtermen 2 en 4 de kennis over en inzicht in de steungebieden. De opleiding onderscheidt hierin onder meer de wetenschapsfilosofie, sociologie, theoretische modellen en diagnostische technieken. De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding nader zou kunnen specificeren op welke technieken hier de nadruk ligt. Naast het doorlopen van de empirische cyclus (eindterm 5) garanderen eindtermen 6 en 10 onder meer dat er in de bachelorfase al een basis wordt gelegd om in de masterfase te voldoen aan de eisen voor de Basisaantekening Psychodiagnostiek van het NIP. Zo waarborgt eindterm 6 dat de afgestudeerde onder begeleiding op systematische wijze kan interveniëren. Eindterm 10 expliciteert dat de afgestudeerde bachelor inzicht heeft in de beroepsethische regels, en daarnaar kan handelen. De commissie heeft geconcludeerd dat de opleiding hiermee voldoet aan de eisen die zowel binnen Nederland als internationaal worden gesteld vanuit het beroepenveld en het vakgebied.

Eindterm 5, die veronderstelt dat de afgestudeerde onder toezicht een eenvoudig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren, waarborgt de wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding. Ook eindterm 11 waarborgt deze oriëntatie, zo concludeert de commissie. Deze eindterm heeft immers betrekking op de wetenschappelijke attitude die de afgestudeerde heeft verworven. Het inleidende karakter van onder meer eindterm 1, maar ook eindterm 6 geven aan, zo heeft de commissie vastgesteld, dat de opleiding voldoet aan de internationale eisen die aan bacheloropleidingen worden gesteld.

Masteropleiding Psychology

De opleiding masteropleiding Psychology heeft drie varianten:

- Gezondheidspsychologie;

- Klinische psychologie;
- Arbeids- en organisatiepsychologie.

Een vierde variant, Levensloopsychologie, is in voorbereiding.

Het doel van de masteropleiding Psychology zoals verwoord in de zelfstudie is studenten voor te bereiden op de verdere, meer gespecialiseerde bijdrage aan de wetenschappelijke kennisgroei in de psychologie en aan de beroepsuitoefening als psycholoog op academisch niveau. De afgestudeerde master heeft de competenties aangetoond op het niveau van de Basisaanpak Psychodiagnostiek (NIP) en die welke nodig zijn voor zelfstandige beroepsuitoefening en om in aanmerking te kunnen komen voor vervolgoopleidingen als de opleiding GZ-psycholoog, A&O-psycholoog NIP, of een doctoraat in psychologisch onderzoek. Niet alleen het opdoen van kennis, maar ook de toepasbaarheid daarvan is daarom een doelstelling van de opleiding.

De doelstellingen van de masteropleiding Psychology beantwoorden, zo heeft de commissie geconcludeerd, aan de normen van de European Federation of Psychologist's Associations (EFPA), met dien verstande dat een voor twee jaren geplande masteropleiding Psychologie in Nederland niet mogelijk is.

De zelfstudie meldt dat de mastervariant Arbeids- en organisatiepsychologie beantwoordt aan de eisen die worden gesteld door het European Network of Work & Organizational Psychologists. De variant Gezondheidspsychologie beantwoordt aan eisen en criteria die afgeleid kunnen worden van Matarazzo's analyse van de gezondheidspsychologie als academische, wetenschappelijke en professionele discipline. De varianten Gezondheidspsychologie en Klinische psychologie sluiten aan op de vereisten van de post initiële opleiding tot GZ-psycholoog BIG en die tot psychotherapeut BIG. De masteropleiding Psychology heeft voor de varianten geen gedifferentieerde eindtermen opgesteld. De commissie adviseert de opleiding om de inhoudelijke kwalificaties van de varianten expliciet tot uitdrukking te brengen in de eindtermen, zodat zichtbaar gemaakt wordt op welke manier de varianten zich verhouden tot internationaal geaccepteerde doelstellingen.

De opleiding heeft onlangs het E-xcellence certificaat van de EADTU (European Association of Distance Teaching Universities) behaald. De opleiding blijkt hiermee aan de eisen te voldoen die aan de digitale aspecten van afstandsonderwijs gesteld mogen worden. In deze zin is de OU uniek in het geheel van de Nederlandse opleidingen psychologie.

De opleiding heeft de eindtermen in haar zelfstudie gekoppeld aan de Dublindescriptoren, om aan te tonen dat de opleiding voldoet aan de eisen die worden gesteld aan het niveau van de opleiding. De commissie heeft geconstateerd dat de eindtermen voldoen aan de eisen voor wat betreft het niveau. Studenten beschikken na afronding van de masteropleiding over grondige kennis van theoretische modellen, diagnostische technieken en interventiestrategieën (eindterm 4) en zijn in staat zelfstandig een diagnose te stellen en daarover te rapporteren en adviseren (eindterm 7). De eindtermen die betrekking hebben op het zelfstandig kunnen uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek (eindterm 5) en het kunnen opstellen van gefundeerde adviezen waarin blijkt wordt gegeven van zowel kennis op het toepassingsdomein als van relevante theorieën (eindterm 10), waarborgen het academische karakter van de opleiding. De commissie heeft geconstateerd dat de wijze waarop studenten hun bevindingen rapporteren niet nader wordt geëxpliciteerd in de eindtermen. De commissie stelt vast dat de verschillende communicatievaardigheden in voldoende mate terugkomen in de eindtermen, omdat studenten onder meer geacht worden goed te kunnen discussiëren (eindterm 5) en zelfstandig een rapportage kunnen samenstellen (eindterm 9).

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat beide opleidingen aan de eisen die het vakgebied stelt voldoen. De eindtermen waarborgen in voldoende mate de inhoudelijke kennis van de in het domeinspecifiek referentiekader benoemde deelgebieden van de psychologie, alsook de steun- en toepassingsgebieden.

De commissie heeft geconcludeerd dat beide opleidingen voldoen aan de eisen van de beroepspraktijk. Zij heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding onder meer aandacht besteedt aan beroepsethische regels, en dat de opleiding inzicht en diagnostiek-vaardigheden biedt. De masteropleiding bouwt hierop voort, onder andere doordat de studenten gefundeerde adviezen kunnen opstellen volgens de regels die het NIP heeft opgesteld.

Zowel de bachelor- als de masteropleiding zijn in voldoende mate wetenschappelijk georiënteerd, zo heeft de commissie vastgesteld. Dit blijkt uit de eindtermen die betrekking hebben op het doorlopen van de empirische cyclus.

De commissie heeft geconstateerd dat de doelstellingen van met name de masteropleiding nog explicieter gemaakt zouden kunnen worden. Hierbij denkt de commissie aan het differentiëren van de eindtermen per specialisatie, en het formuleren van subcomponenten bij diagnostiek en interventie.

Conclusie

Bacheloropleiding Psychologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Psychology: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Algemeen

Kenmerkend voor het onderwijs aan de Open Universiteit is dat iedereen van 18 jaar en ouder er kan studeren. De bacheloropleiding kent geen formele toelatingsvoorwaarden, de masteropleidingen hebben wel toelatingsvoorwaarden evenals sommige cursussen. Een aantal cursussen uit de bachelor- en masteropleiding heeft ingangseisen. Studenten kunnen op elk moment met de studie beginnen, ze kunnen studeren op een door hen gekozen tijdstip en ze kunnen bij de meeste cursussen hun eigen studietempo aanhouden. De Open Universiteit kent derhalve geen academisch jaar. Verder is het onderwijs gebaseerd op afstandsonderwijs. Studenten hoeven alleen naar een studiecentrum wanneer er begeleidingsbijeenkomsten zijn ingepland. Drieëntwintig procent van de studenten heeft, zo blijkt uit de zelfstudie, ervaring met deze begeleidingsbijeenkomsten. Kern van het onderwijs vormen zelf-instruerende onderwijsmaterialen. Studenten volgen online leeractiviteiten waarbij een multimediale aanpak wordt gehanteerd. Tot slot schrijven studenten zich niet in voor een hele opleiding, maar

betalen zij voor een of meer cursussen waarvoor zij tentamen afleggen en een certificaat ontvangen. Een opleiding bestaat uit een reeks cursussen die studenten bestuderen, waar mogelijk in een zelfgekozen volgorde.

Het onderwijs van de opleidingen Psychologie is ingericht langs drie competentielijnen, te weten interventie, diagnostiek en onderzoek. In de zelfstudies hebben de opleidingen in een schema aangegeven op welke manier de leerlijnen geconcretiseerd zijn in de programma's.

De interventiecompetentielijn brengt psychologiestudenten de kennis, vaardigheden en attitudes bij die nodig zijn om zelfstandig een psychologische interventie op te zetten, uit te voeren, te evalueren en te rapporteren. In de betreffende onderdelen in de programma's vormt een casus de leidraad voor deze competentielijn. De zelfstudie meldt dat de complexiteit in de opeenvolgende betrokken cursussen steeds toeneemt. De competentie wordt getoetst in de afsluitende onderdelen van beide opleidingen, te weten de bachelorthesis en het empirische afstudeeronderzoek.

De diagnostische competentielijn brengt studenten de kennis, vaardigheden en attitudes bij die zij nodig hebben om zelfstandig een psychologische diagnose te stellen en te rapporteren. In een aantal cursussen van de bachelor- en masteropleiding zijn elementen aangebracht die deze competentie helpen bevorderen. Uitgangspunten daarbij zijn dat volledig wordt aangesloten bij de richtlijnen en eindtermen van het NIP, en dat als model van het diagnostisch proces het hypothesetoetsend model wordt gehanteerd. De competentie wordt getoetst in de diagnostiekcursussen.

De onderzoekscompetentielijn, in het curriculum herkenbaar doordat de betreffende cursussen 'Onderzoekspracticum' heten, brengt psychologiestudenten de nodige kennis, vaardigheden en attitudes bij om zelfstandig onderzoek uit te voeren en onderzoek van anderen kritisch te beoordelen. De bacheloropleiding kent hiertoe zeven onderzoekspractica, inclusief de bachelorthesis, waarin de student de empirische cyclus een aantal malen doorloopt aan hand van een casus. In de masteropleiding wordt de competentielijn afgesloten met de masterscriptie. In de zelfstudie merken de opleidingen op dat in elk practicum de nadruk ligt op een specifieke fase van de cyclus en dat de complexiteit in deze lijn toeneemt naarmate de cursussen vorderen. Doel is verder dat studenten de aangeleerde onderzoeksmethoden of statistische analysetechnieken correct moeten kunnen kiezen en toepassen. Studenten worden daarbij geacht steeds zelfstandiger te gaan werken. Tijdens het bezoek bestudeerde de commissie studiemateriaal uit de onderzoekscompetentielijn. Zoals onder standaard 3 wordt toegelicht, adviseert de commissie op opleiding meer aandacht te besteden aan het beargumenteren van keuzes voor bepaalde methoden en data-analyse.

Internationalisering is gezien de achtergrond van de studenten en de opzet van de studie geen aandachtspunt. De commissie kan dit billijken. Aansluiting bij internationale ontwikkelingen wordt gewaarborgd door voldoende recente Engelstalige boeken en artikelen in het programma aan te bieden. Omdat de aard van de opleiding zich niet leent voor colloquiumreeksen met internationale sprekers, wil de commissie suggereren om waar mogelijk te verwijzen naar bijvoorbeeld websites met 'open lectures', omdat de confrontatie met internationale onderzoekers goed is voor de wetenschappelijke vorming.

Programma bacheloropleiding Psychologie

De bacheloropleiding Psychologie licht in de zelfstudie toe op welke manier de opleiding is opgebouwd. De opleiding bestaat uit een propedeusedeel, een post-propedeusedeel, een gebonden-keuzeonderdeel en een vrije ruimte en wordt afgesloten met een bachelorthesis. De

opleiding is breed en heeft een gebonden keuzeblok dat studenten kunnen gebruiken als voorbereiding op de mastervarianten. De meeste studenten stromen in de propedeuse in via het Startpakket Psychologie of de Inleiding in de Psychologie. Deze vakken hebben een selecterende functie. Het Startpakket bestaat uit een cursus van twee modulen en biedt een voorbereiding op de manier waarop studenten worden geacht te studeren aan de Open Universiteit. In groepsbijeenkomsten komen behalve de inhoud ook effectieve studieaanpak, planning, tentaminering en het gebruik van ICT en het internet aan de orde.

In de zelfstudie heeft de opleiding inzichtelijk gemaakt op welke manier de leerlijnen en daarmee ook de eindtermen in het programma zijn ondergebracht. De commissie heeft de betreffende schema's bestudeerd en kan zich hierin vinden. De commissie merkt hierbij wel op dat zij wel een goede samenhang ziet in de onderdelen van de leerlijnen, maar soms meer een opeenstapeling ziet dan op elkaar voortbordurende onderdelen. Op een aantal eindtermen en de realisatie ervan gaat de commissie expliciet in.

De opleiding liet weten dat bijvoorbeeld in de vakken Grondslagen van de Psychologie: Filosofie en Cultuurpsychologie een kritische houding ten aanzien van statistische gegevens wordt aangeleerd. De opleiding gaf tijdens het bezoek aan dat de mate waarin onderzoek en de toepasbaarheid van statistiek verweven zijn, per cursus verschilt. De commissie adviseert de opleiding om in de onderzoekspractica meer aandacht te besteden aan de vraag wat statistiek kan betekenen in Psychologisch onderzoek. De commissie heeft in de verschillende readers veel artikelen aangetroffen. De cursussen worden regelmatig gereviseerd inclusief het uitgebreide cursusmateriaal (zie daarvoor ook Opleidingsspecifieke voorzieningen). De commissie heeft vastgesteld dat de stof in voldoende mate actueel wordt gehouden. Een andere manier waarop het onderwijs aansluit bij actueel onderzoek, is doordat docenten hun onderwerpen die voortvloeien uit hun onderzoeksprogramma's aandragen bij de thema's voor scriptieonderwerpen.

Het verband tussen het onderwijs en de beroepspraktijk wordt in de bachelorfase gelegd in de casussen die de studenten in de verschillende cursussen behandelen. Er vinden immers geen colleges plaats. De commissie heeft aan de hand van het gepresenteerde studiemateriaal en de gesprekken met studenten kunnen concluderen dat de relatie met de beroepspraktijk in voldoende mate wordt gelegd.

Tijdens het bezoek heeft de commissie aandacht besteed aan de manier waarop de eindtermen die betrekking hebben op samenwerking en mondeling presenteren worden ontwikkeld en getoetst. Gezien het karakter van het onderwijs lijkt het moeilijk deze eindtermen te realiseren. Studenten lieten weten dat het inleidende vak aan het begin van de studie zes bijeenkomsten kent. Later in de studie zijn er vakken waar vaardigheden worden geoefend, zoals mediation, presenteren en gespreksvoering. Deze vakken, onder andere Inleiding in conflicthantering en mediation, hebben ook bijeenkomsten. De opleiding roostert, zo werd ook bevestigd door de docenten, de nodige practica in. Zo wordt onder meer klinische gespreksvoering geoefend. In de thesis en (klinische) gespreksvoering wordt samenwerking nadrukkelijk beoordeeld. De opleiding liet tijdens het bezoek weten dat niet alle studenten prijs stellen op de verplichte bijeenkomsten die in het kader van het vaardighedenonderwijs worden georganiseerd, omdat dit niet in lijn is met het principe van het afstandsonderwijs. De commissie is positief over de manier waarop de opleiding de studenten deze praktische vaardigheden laat ontwikkelen. Zij heeft geconstateerd dat het vaardighedenonderwijs traditioneel is, en dat het studenten de benodigde vaardigheden op adequate wijze aanleert. Wel merkt de commissie op dat er geen zichtbare cumulatie in de vaardighedenlijn

zit. Zij heeft vastgesteld dat er in deze lijn een sterkere opbouw zou kunnen worden aangebracht.

Tijdens het bezoek heeft de commissie met verschillende delegaties gesproken over de samenhang binnen het programma. De zelfstudie van de opleiding vermeldt dat cursussen in principe in willekeurige volgorde gevolgd kunnen worden, tenzij anders staat aangegeven. De opleiding liet weten dat, hoewel men in principe op verschillende plaatsen naar eigen inzicht in het bachelorcurriculum kan instromen, zij studenten aanbeveelt om te beginnen met de cursus Inleiding in de psychologie. Deze kunnen studenten volgen als losse cursus of als Startpakket. Met het Startpakket beoogt de faculteit de aansluiting op de zeer uiteenlopende kwalificaties van de instroom zo goed geïnformeerd en zo selectief mogelijk te laten verlopen. De faculteit wil met het Startpakket vooral een (zelf)selectieve werking realiseren. De cursus is zo opgezet dat studenten goed zijn voorbereid op een verdere studie Psychologie aan de Open Universiteit, maar de cursus kan ook op zichzelf worden gevolgd, zonder dat de student verdere ambities heeft. Veel studenten gebruiken de eerste cursus van de Open Universiteit om uit te proberen of zij een academische studie aankunnen.

De opleiding meldt in haar zelfstudie dat het verwachte niveau van de academische cursussen voor studenten een mogelijk struikelblok is. Sommige studenten onderschatten de complexiteit van wat moet worden bestudeerd, hoe didactisch verantwoord de presentatie van het materiaal ook is. Het Startpakket Psychologie heeft daarom zowel een oriënterende als een selectieve functie. Een traditioneel struikelblok is statistiek. De faculteit liet weten de laatste jaren veel energie gestoken te hebben in het verbeteren van het statistiek- en methodenonderwijs. Docenten merkten tijdens het bezoek op dat de statistische en methodologische kennis nu beter toegepast wordt door studenten en dat de onderzoekscompetentie in het algemeen aanzienlijk is verbeterd. De commissie heeft waardering voor de voortdurende aandacht die de opleiding heeft voor het statistiek- en methodenonderwijs.

Het onderwerp 'biologische aspecten van gedrag' vormde een ander potentieel struikelblok. De commissie heeft tijdens het bezoek de literatuur van dit vak bestudeerd en constateerde dat het een pittig vak is. Uit evaluaties bleek dat studenten het vak positief waarden. Om problemen te vermijden met betrekking tot de biologische aspecten, heeft de faculteit cursussen ontwikkeld die betrekking hebben op biologische aspecten van gedrag: Biologische grondslagen: cognitie, Inleiding in de neuropsychologie en psychofarmacologie en Evolutionaire psychologie. Veel aandacht is besteed aan het toegankelijk maken van het materiaal. Er is een Nederlandse en Engelstalige dvd waarmee studenten inzicht krijgen in de complexe relatie tussen hersenanatomie en hersenfuncties. Daardoor wordt de toegankelijkheid vergroot. Uit de resultaten van de proeftoets blijkt dat studenten zeer positief en enthousiast zijn over deze cursus. De commissie heeft aan hand hiervan vastgesteld dat de opleiding adequaat omgaat met struikelblokken. De commissie heeft aan de hand van het cursusrendement, dat 70% bedraagt na de herkansingen, vastgesteld dat de cursussen in principe studeerbaar zijn. De studenten met wie de commissie tijdens het bezoek sprak bevestigden dit. In hun ogen is de eerstejaars cursus Inleiding in de Psychologie/ Startpakket een goed selectiemiddel. De commissie heeft geconstateerd dat dit in lijn is met het doel van de opleiding, om de betreffende cursus selecterend te laten werken, en ziet dit bevestigd in het rendement van deze cursus, dat ligt op 32%.

De zelfstudie meldt dat begeleide zelfstudie op basis van schriftelijk, audiovisueel en gedigitaliseerd cursusmateriaal de kern vormt van het psychologieonderwijs aan de Open Universiteit. De opleiding probeert zoveel als mogelijk is de begeleiding in te bouwen in de cursus. Zonder volledig te willen zijn, benoemt de commissie hier een aantal vormen van

begeleiding die de OU biedt aan studenten: telefonisch of per e-mail; via groepsbijeenkomsten bij practica; digitale discussiegroepen; face-to-face en individuele begeleiding bij werkstukken of scripties. In het eerste jaar van de bacheloropleiding kunnen studenten gebruik maken van het propedeusementoraat, in het tweede en derde jaar krijgt de student universitaire begeleiding. Docenten lieten weten dat zij contact opnemen met studenten als deze lijken af te haken. De commissie heeft na de gesprekken met de studenten vastgesteld dat de docenten goed bereikbaar zijn. Doordat studenten tijdens het schrijven van de bachelorscriptie begeleid worden in de overgang van bachelor- naar masteropleiding, heeft de commissie geconstateerd dat de opleiding tijdens alle fasen van de opleiding voorziet in zorgvuldige begeleiding. Ook heeft de opleiding naar aanleiding van de vorige visitatie verbeteringen doorgevoerd. Zo zijn er duidelijke termijnen vastgesteld waarbinnen docenten moeten reageren op vragen van studenten. De commissie is hierover positief.

Programma masteropleiding Psychology

De masteropleiding Psychology heeft drie varianten: de variant Arbeids- en organisatiepsychologie, de variant Gezondheidspsychologie, en de variant Klinische psychologie. De variant Levenslooppychologie is in ontwikkeling. Alle programma's kennen een verplichte stage en een verplichte thesis. De masterthesis bestaat uit het Onderzoekspracticum scriptieplan en het Empirisch afstudeeronderzoek (zie standaard 3). De commissie heeft de programmaschema's uit de zelfstudie bestudeerd en heeft vastgesteld dat de competentieleerlijnen herkenbaar terugkomen in de programma's van de drie specialisaties.

Tijdens de vorige visitatie was het de commissie niet duidelijk waarom bepaalde vakken in de bachelor- en waarom bepaalde vakken in de masteropleiding Psychology waren opgenomen. In overleg met de curriculumcommissie heeft een aanpassing plaats gehad. De mastervarianten hebben nu elk, behalve stage en scriptie, onderdelen die de masterspecialisatie vormgeven. Alle specialisaties hebben nu ook een eigen practicum psychodiagnostiek dat is ingericht op de voor het deelgebied specifieke kernmerken en voorbeelden. De commissie is hier positief over.

Studenten meldden de commissie dat ze voldoende bagage hebben op het gebied van professionele vaardigheden om in de praktijk aan de slag te gaan. In vakken als Gespreksvoering wordt uitgegaan van de positie die zij zullen innemen als psycholoog. Zij lieten weten voldoende confrontaties te hebben tijdens de opleiding en ervaren een opbouw in de vaardighedenlijn. De zelfstudie meldt dat in het onderdeel Psychodiagnostiek wordt ingegaan op de communicatie over testresultaten. Gespreksvaardigheden worden verder ontwikkeld en getoetst tijdens de stage, wanneer de student over professionele problemen discussieert met vakgenoten en anderen. Schrijfvaardigheden worden ontwikkeld en getoetst in het kritische rapport dat de student over zijn professioneel handelen schrijft. De thesis is een schriftelijk verslag van eigen wetenschappelijk onderzoek dat qua vorm en inhoud moet voldoen aan de richtlijnen voor manuscripten van de American Psychological Association (APA). De studenten houden een mondelinge presentatie over hun thesisonderzoek voor studenten en (enkele) docenten. De commissie heeft vastgesteld dat het programma van de masteropleiding waarborgt dat de professionele vaardigheden worden gerealiseerd.

De wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding komt, buiten het afstudeeronderzoek, tot uiting in het programma door de evidence-based aanpak die studenten moeten hanteren tijdens de stage. Zij moeten bijvoorbeeld in hun stageverslag verwijzen naar wetenschappelijke literatuur. Op de vraag van de commissie, of zij in het stageverslag een koppeling kunnen maken tussen theorie en praktijk, gaven de studenten aan van wel. Studenten hebben hier overleg over met zowel stagebegeleider op de OU als de begeleider in

het veld. De commissie heeft geconstateerd dat onderzoeksvaardigheden voornamelijk in de thesis worden gerealiseerd.

Voor het vinden van een stage kunnen studenten terecht op de OU stagesite (met name voor de klinische variant). Studenten gaven aan dat het lang kan duren om een stageplek te vinden. De reden daarvoor, zo meldden de docenten, is dat de meeste instellingen al contacten hebben met andere universiteiten. De instellingen willen die contacten niet doorkruisen. Docenten lieten weten dat het voor de OU moeilijk is om afspraken te maken met instellingen, omdat de studenten verspreid wonen over het hele land. Daarom kunnen ze instellingen niet garanderen dat er jaarlijks studenten kunnen worden geleverd. Als studenten een plek hebben gevonden gaat de OU begeleider daarheen om te kijken of alles voldoet. Na afloop gaat de OU begeleider weer langs, en dan vraagt de OU of de stageplek op de stagesite genoteerd kan worden. Ook onderhouden docenten contact met alumni om ervoor te zorgen dat daar wellicht weer nieuwe stageplekken uit voortkomen. Alumni met wie de commissie sprak bevestigden dit. De commissie heeft vastgesteld dat de stagebegeleiding aan de maat is, maar dat het lastig lijkt plekken te vinden. Dit kan studievertraging opleveren. De commissie adviseert de opleiding om met andere universiteiten contact op te nemen over samenwerking op het gebied van stageplekken. Regionaal overleg kan hier een uitkomst zijn.

De koppeling met de beroepspraktijk vindt niet alleen plaats in de stage. In studiecetra zijn er periodiek bijeenkomsten in de avond met personen uit het werkveld. Zo kent de specialisatie Arbeids- en organisatiepsychologie het vak Coachen van Managers, waarin studenten onder andere iemand uit het bedrijfsleven coachen. Studenten van de specialisatie Arbeids- en organisatiepsychologie lieten weten dat de opleiding weinig contact heeft met het bedrijfsleven. De commissie merkt aan de hand van het door de opleiding aangeleverde docentenoverzicht en het gesprek met docenten op dat docenten – een enkele uitgezonderd – inderdaad niet veel vaste relaties lijken te hebben met de praktijk. De activiteiten van de docenten van deze specialisatie zijn in het algemeen niet relevant voor bijvoorbeeld stageplekken. De commissie adviseert de opleiding om meer contact te zoeken met de beroepspraktijk. In sommige studiecetra zijn er periodiek bijeenkomsten in de avond met personen uit het werkveld.

In de masteropleiding Psychology blijkt, zo meldt de zelfstudie, voor veel studenten de thesis een lastig onderdeel te zijn. De opleiding heeft het thesistraject in tweeën gesplitst, om dit probleem te verminderen. De studenten beginnen met het Onderzoekspracticum scriptieplan. Pas na voltooiing van het daarin te ontwikkelen onderzoeksplan mag de student aan de uitvoering van de thesis beginnen. De opleiding liet tijdens het bezoek weten waar nodig volgorde eisen te stellen in het programma. Daarbuiten is er veel vrijheid voor studenten. De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding duidelijke adviezen geeft aan studenten met betrekking tot de volgorde waarin zij cursussen volgen. De commissie kan zich vinden in deze aanpak, omdat dit aansluit bij het type studenten dat de opleiding trekt.

Personeel

De Open Universiteit had tot 2009 geen wettelijke onderzoekstaak. De onderzoekscapaciteit van de faculteiten is in 2012 beperkt tot 20 procent van de beschikbare tijd voor wetenschappelijk personeel. De faculteit legt in het personeelsbeleid de nadruk op de onderzoekinspanning die van universitair medewerkers wordt verwacht in relatie tot het onderwijs. De ontwikkeling en coördinatie van het onderwijs is in handen van docenten (HL, UHD's en UD's) die vrijwel allen gepromoveerd zijn en actief betrokken bij onderzoek. De medewerkers in de docentrang zijn betrokken bij de onderwijsuitvoering in de studiecetra. Daarvan is een aantal niet gepromoveerd. Als docent verzorgen zij onder andere trainingen, practica, studieloopbaanbegeleiding en voorlichting. In de uitvoering staan zij onder

inhoudelijke en hiërarchische leiding van een UHD of HL. In de studiecetra worden colleges verzorgd door onderzoekers en door personen uit het beroepsveld. Volgens de commissie is begeleiding van het personeel op de studiecetra adequaat; er is een maandelijks overleg tussen de docenten en drie keer per jaar een docentenoverleg waarin een dagdeel gereserveerd is voor onderzoek. Een deel van de docenten is in deeltijd actief op het vakgebied buiten de OU-aanstelling. Het management van de opleidingen lichtte tijdens het bezoek toe dat wanneer een niet-gepromoveerde docent uit dienst gaat, deze wordt vervangen door een docent die wel is gepromoveerd.

De commissie constateerde tijdens het bezoek dat de Arbeids- en organisatiepsychologiegroep voornamelijk in het Nederlands publiceert. De Klinische- en Gezondheidspsychologiegroepen publiceren voornamelijk in het Engels. OU beleid is dat docenten ernaar streven een bepaald aantal peer reviewed artikelen per jaar te publiceren.

In de zelfstudie geeft de faculteit aan dat de staf-studentratio, met 40 fte per 4132 opleidingsstudenten, op 1:146 uitkomt. De OU merkt hierbij op dat het merendeel van de studenten echter deeltijd studeert, en dat de programma's uitgaan van 6 cursussen per jaar. Daarmee is de staf-studentratio ongeveer 1:50, exclusief de begeleiding van lossecursusstudenten en exclusief 20 procent onderzoekstijd. Inclusief onderzoekstijd zou de staf-studentratio 1:60 zijn. In 2011 is een begin gemaakt om de omvang van de staf te verruimen via een budgetaanpassing. De zelfstudie beschrijft dat, gezien de hoeveelheid taken van docenten, de kwantiteit van de staf nog steeds te beperkt is. Er is sprake van een forse belasting. Volgens de faculteit gaat dit hier en daar ten koste van de onderzoekstijd.

Docenten lieten tijdens het bezoek weten dat zij, gezien de werkdruk, niet altijd in staat zijn het cursusmateriaal tijdig te reviseren. De commissie constateert dat de werkdruk van de wetenschappelijke staf hoog is en ondersteunt de wens tot uitbreiding van de omvang van de staf.

De faculteit heeft een personeels- en scholingsbeleid. De commissie noemt, ter onderbouwing daarvan, enkele manieren waarop de faculteit de onderwijskundige en didactische kwaliteiten van de docenten bevordert. Zo worden alle docenten getraind in het gebruik van ICT in het onderwijs en in het opstellen van tentamens. Verder krijgen nieuwe stafleden een uitgebreid inwerkprogramma en een ervaren collega als mentor van de faculteit. 71% van de staf heeft een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) gehaald. De commissie heeft geconcludeerd dat deze maatregelen de onderwijskundige en didactische kwaliteiten van de docenten op adequate wijze waarborgen.

Opleidings specifieke voorzieningen

De faculteit beschikt over een virtueel laboratorium voor onderzoek door medewerkers en (master)studenten. Het is gekoppeld aan verplichte proefpersoonuren voor bachelorstudenten. Het virtuele lab maakt het mogelijk experimenteel onderzoek te doen zonder dat proefpersonen naar een centrale locatie moeten komen: een internetaansluiting volstaat. De commissie acht deze voorziening voldoende voor de vooral op toepassingen gerichte bachelor- en masteropleidingen.

De commissie heeft tijdens het bezoek aandacht besteed aan de manier waarop het studiemateriaal wordt ontworpen. Gezien het bijzondere karakter van de opleidingen ziet zij dit als een unieke opleidings specifieke voorziening. Bij de ontwikkeling en revisie van de afzonderlijke onderdelen ziet de Curriculumcommissie van de faculteit toe op het voorkomen van overlap tussen cursussen of onderdelen daarvan. Verder stemt de Curriculumcommissie

de verschillende onderdelen van de bachelor- en masteropleiding inhoudelijk op elkaar af, bewaakt ze de variatie in werk- en toetsvormen, en concretiseert ze de relatie tussen programma en eindtermen. Docenten lieten tijdens het bezoek weten dat zij de cursussen in principe elke vijf jaar reviseren. Tijdens deze herzieningen van de cursussen wordt het studiemateriaal vernieuwd. Gereviseerde cursussen worden door externen beoordeeld. De commissie is positief over deze praktijk. Studenten merkten verder op dat informatie toegankelijk is. Zij signaleren hierin een stijgende lijn ten opzichte van een aantal jaar geleden. De commissie constateerde dat in het begin van de studie er veel Engelstalige literatuur wordt aangeboden, daarna wordt de literatuur meer Nederlandstalig. Studenten zijn positief over de integrale literatuur van statistiek. De statistiekboeken zijn eigen productie, die de commissie goed in elkaar vindt zitten. Wel vraagt de commissie zich op basis van bestudering van de afstudeerwerken af of de studenten de statistiek niet te veel als op zichzelf staande methode aanleren en iets te weinig inzicht krijgen in de onderliggende principes van de statistiek als hulpmiddel bij het kunnen doen van wetenschappelijke uitspraken. In de readers zitten weer wel Engelstalige artikelen. Studenten zijn tevreden met het digitale werkboek; er staan links in naar artikelen. In de masterwerkboeken trof de commissie veel recente artikelen aan, waarvan een groot deel van de auteurs doceren aan de OU. De artikelen sluiten volgens de commissie mooi aan op de verplichte literatuur. Dit geldt overigens ook voor de bachelorfase.

De ICT-voorzieningen en het gebruik ervan zijn door de commissie tijdens het bezoek bekeken. Het viel de commissie op dat studenten niet veel met elkaar discussiëren in de fora bij de verschillende vakken. De opleidingen lieten weten dat studenten vooral reageren wanneer docenten actief deelnemen aan de fora. Een initiatief dat ten tijde van het bezoek werd ontwikkeld, is een platform met complete leeromgeving waar bijvoorbeeld ook professionals aan deel kunnen nemen. De OU denkt hier aan landelijke therapeutische teams die met de studenten en docenten een community kunnen vormen. De opleiding verwacht dat dit in de herfst van 2012 in kan gaan. De commissie is positief over deze ontwikkeling en ziet uit naar het resultaat. De opleidingen meldden tijdens het bezoek dat domeinspecifieke applicaties een goede aanvulling zouden zijn op de bestaande universitaire voorzieningen. Men is bezig met applicaties voor onderzoek (snackimpuls, stoppen met roken). Verder kan een dergelijke tool een rol spelen bij werving en selectie.

Voorts heeft de commissie tijdens het bezoek uitgebreid inzicht gekregen in de manier waarop het studiemateriaal wordt aangeboden aan de studenten. De commissie nam kennis van de DVD die is opgesteld voor het vak Inleiding in de neuropsychologie, waarbij studenten het menselijk brein kunnen bekijken.

Overwegingen

De commissie heeft geconstateerd dat de eindtermen van zowel de bachelor- als de masteropleiding op adequate wijze vertaald zijn in het programma. De leerlijnen zijn duidelijk herkenbaar in het programma, met dien verstande dat in de bacheloropleiding de onderzoekslijn meer integratie met het vakgebied zou kunnen laten zien, en er een duidelijker opbouw in de vaardighedenlijn aangebracht kan worden. De commissie erkent dat het modulaire karakter van het onderwijs aan de Open Universiteit hier ook een rol speelt. Ondanks het feit dat de OU afstandsonderwijs verzorgt, slagen beide opleidingen er in voldoende mate in om studenten te trainen in en te toetsen op professionele vaardigheden. De commissie adviseert de masteropleiding om met andere universitaire instellingen in gesprek te gaan over stageplekken voor haar studenten.

De commissie heeft vastgesteld dat er een duidelijke systematiek zit in het up to date houden van het programma, het periodiek volledig reviseren van het programma en bijbehorende

toetsing. De commissie stelt vast dat dit een unicum is; docenten zijn erg betrokken bij de totstandkoming van het studiemateriaal. Zij heeft vastgesteld dat het materiaal, zoals de artikelen, de opdrachten en de handleidingen, van goede kwaliteit is. Alle cursussen krijgen een referent en een of twee referenten uit het vakgebied. Waar mogelijk doet de OU een proeftoets vooraf. Ook dat vindt de commissie positief. Door de gesignaleerde krapte in het docentencorps lukt het docenten niet altijd binnen de beoogde vijf jaar de modules te reviseren. De commissie constateert dat dit een aandachtspunt is.

De commissie is positief over de kwaliteit van de staf. Zij heeft vastgesteld dat de opleidingen op adequate wijze de scholing en het functioneren van de docenten waarborgen. Zij steunt het beleid dat vertrekkende, niet-gepromoveerde docenten worden vervangen door gepromoveerde docenten.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingsspecifieke voorzieningen van de opleidingen aan de maat zijn.

Conclusie

Bacheloropleiding Psychologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Psychology: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetsbeleid

De faculteit beschrijft in de zelfstudie haar toetsbeleid, dat is afgestemd op de andere opleidingen van de instelling. In organisatorisch opzicht zijn er twee vormen van schriftelijke tentaminering: landelijk georganiseerde groepstentamens (CBG) en tentamens op individuele afspraak (CBI). Sommige cursussen, afstudeeronderzoek en stage worden uitsluitend getoetst met een opdracht of een werkstuk (bijzondere verplichting). Daarnaast zijn er cursussen die deelname aan een practicum als verplicht onderdeel hebben. Omdat de faculteit Psychologie een aanzienlijk aantal studenten heeft dat domicilie houdt in het buitenland, zijn er opdrachten, werkstukken en reguliere tentamens gemaakt die de practica vervangen. Competenties worden getoetst in opdrachten en door bijzondere verplichtingen op te nemen bij een van de andere tentamenvormen. Opdrachten richten zich op de toetsing van competenties. Cursussen die worden afgesloten met een of meer opdrachten worden voorzien van nakijkprotocollen en toetscriteria. De criteria worden per cursus door de betrokken auteurs onder leiding van de examinator vastgesteld.

CBG-tentamens (computer based group) en reguliere groepstentamens worden vier keer per jaar per cursus op vooraf vastgestelde data collectief afgenomen in de studiecetra. Binnen 48 uur na afloop van het tentamen staat het antwoordmodel op Studienet. Voor deze tentamens is een antwoordmodel beschikbaar voor examinator, corrector(en) en studenten. In geval van korte essayvragen wordt gebruikgemaakt van antwoordmodellen en nakijkprotocollen.

CBI-tentamens (computer based individual) zijn overwegend gericht op het toetsen van kennis en begrip. Voor CBI-tentamens wordt per cursus een pool van 400 à 600 vragen gemaakt waaruit bij steekproef tentamens automatisch kunnen worden gegenereerd. Het juiste antwoord is vastgelegd. De student krijgt direct de voorlopige uitslag; de definitieve uitslag volgt binnen twee weken. Wanneer de student een onvoldoende uitslag heeft behaald kan er na twee weken opnieuw tentamen gedaan worden. Een student mag driemaal per studiejaar of inschrijfperiode tentamen doen; tegen betaling kan de student meer tentamenmogelijkheden aanvragen.

In de bacheloropleiding Psychologie worden tien cursussen getoetst door middel van een practicum, opdracht en/of bijzondere verplichting. Soms is er nog een CBI-tentamen of een regulier groepstentamen aan verbonden. De overige cursussen worden getoetst met een regulier groepstentamen of een CBI-tentamen. In de masteropleiding Psychology worden cursussen getoetst door middel van een practicum, opdracht, werkstuk en/of tentamen met open vragen. De overige cursussen worden getoetst met een regulier groepstentamen of CBI-tentamen.

Er is een facultaire opleidingscommissie die 3 keer per jaar bij elkaar komt. Deze commissie bespreekt voorstellen van de curriculumcommissie om het programma aan te passen. De opleidingscommissie krijgt echter niet standaard de cursusevaluatie resultaten. De opleidingscommissie kan dus wel proactief, maar niet reactief aan het bestuur adviseren. De commissie adviseert om waar mogelijk ook de evaluatie gegevens aan de opleidingscommissie ter beschikking te stellen.

De Open Universiteit heeft een universitaire Commissie van Examens en per faculteit een toetsingscommissie, zo vernam de commissie tijdens het bezoek. De toetsingscommissie zal zich in de toekomst bezig houden met de kwaliteit van de toetsen van de psychologie-opleidingen. De commissie constateerde tijdens het bezoek dat aan de wettelijke vereisten wordt voldaan, maar dat de werkzaamheden van de verschillende commissies nog niet onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie vallen. De controle op de kwaliteit van toetsing en beoordeling moet centraler gecoördineerd worden, liefst onder het mandaat van de examencommissie. Zo heeft de toetsingscommissie nog niet alle wettelijke taken onder haar verantwoordelijkheid, zoals de borging van de kwaliteit van de stage en de scripties. Tijdens het bezoek liet de faculteit weten zelf een spanning te signaleren tussen de inhoudelijke verantwoordelijkheid en de onafhankelijkheid van de examencommissie. Daarover wordt intern nog gediscussieerd.

De zelfstudie meldt dat de kwaliteit van de tentaminering op verschillende manieren wordt gegarandeerd. De commissie noemt in haar beoordelingsrapport de belangrijkste aspecten van het toetsbeleid van de faculteit. Voor elke cursus is een examiner en een tweede examiner. De examiner is verantwoordelijk voor de inhoud van het tentamen evenals voor de correctie en beoordeling. De tweede examiner kan deze taken indien nodig overnemen. Nieuwe examinatoren worden getraind en ontvangen een handboek voor examinatoren. Ter waarborging van de deskundigheid van de examiner worden regelmatig cursussen in itemconstructie, toets- en itemanalyse en competentietoetsing gegeven, in het kader van de BKO. Voor de beoordeling van opdrachten worden bijeenkomsten georganiseerd met als doel de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te vergroten. Ook wordt elk nieuw CBI-bestand ter beoordeling voorgelegd aan een CELSTEC-toetsdeskundige. Voor reguliere tentamens kunnen examinatoren een beroep doen op toetskundigen. De examiner stelt voor elke cursus vooraf een tentamenprofiel op, waarin globaal wordt beschreven wat de leerdoelen van

de cursus zijn, tot welke tentamenvorm deze leiden, wat de beoordelingsvorm is, enzovoorts. Bij het opstellen hiervan is toetskundige ondersteuning beschikbaar. Tot slot stelt de Commissie van examens (CvE) kwaliteitseisen aan CBI-itembanken. De visitatiecommissie heeft via de zelfstudie kennis genomen van deze kwaliteitseisen. In het gesprek dat zij tijdens het bezoek met de examencommissie voerde, heeft zij vastgesteld dat aan deze kwaliteitseisen wordt vastgehouden en dat docenten hiervan op de hoogte zijn. De commissie is positief over de praktijk dat papers die worden begeleid door nieuwe docenten, ook worden gelezen door meer ervaren collega's. Studenten lieten tijdens het bezoek weten positief te zijn over de hoeveelheid proeftentamens die beschikbaar zijn, om hen voor te bereiden op het tentamen.

Tijdens het bezoek heeft de commissie van zowel de bachelor- als de masteropleiding tentamens bestudeerd. Daarbij heeft zij van de verschillende toetsvormen die de opleidingen gebruiken, een steekproef genomen. De commissie heeft daarbij vastgesteld dat de tentamens van voldoende niveau zijn. Zij heeft geconstateerd dat bij de meerkeuzetentamens van de bacheloropleiding nadrukkelijk ook wordt getoetst op de toepassing van kennis en inzicht. De commissie constateert daarmee dat de kwaliteit van de toetsing voldoende is.

Ten behoeve van de bachelorthesis en de masterthesis worden op basis van de onderzoeksbelangstelling van de staf onderzoeksthema's gepubliceerd, zodat bachelor- en masterstudenten binnen een door hen gekozen thema hun opdracht kunnen maken.

Bacheloropleiding

Het gerealiseerde niveau van de bacheloropleiding Psychologie wordt getoetst in de bachelorthesis. De bachelorthesis maakt deel uit van het methoden-, technieken- en statistiekonderwijs (de onderzoekspractica) en heeft tot doel de in de opleiding verworven kennis van methoden en technieken en statistiek te integreren, te actualiseren en uit te breiden aan de hand van een inhoudelijke probleemstelling. De zelfstudie meldt dat de nadruk ligt op dataverzameling, data-analyse en verslaglegging. Studenten werken in kleine groepen van maximaal 7 personen onder begeleiding van een ervaren docent. Studenten schrijven een concept manuscript zoals dat aan een wetenschappelijk tijdschrift kan worden aangeboden. De zelfstudie meldt dat de thema's waarover studenten hun onderzoek kunnen schrijven aansluiten bij expertise en onderzoek van docenten en het domein van de facultaire mastervarianten en algemene onderwerpen bestrijken. De commissie constateerde na bestudering van de lijst van bachelortheses dat er meer onderwerpen op het gebied van klinische psychologie aangeboden zouden kunnen worden. Dit werd bevestigd door studenten met wie de commissie tijdens het bezoek sprak.

De zelfstudie meldt dat de kwaliteit van de bachelorthesis bewaakt wordt door een examinerator die de begeleiders coördineert. Deze examinerator toetst de werkstukken regelmatig en stelt de beoordelingen in gezamenlijk overleg eventueel bij. De begeleiders voeren jaarlijks overleg over de kwaliteit van de bachelortheses. De opleiding maakt gebruik van standaard beoordelingsformulieren, die bekend zijn bij de studenten. De beoordelingscriteria sluiten aan op de eisen die aan een wetenschappelijk artikel worden gesteld. Bachelortheses worden niet door een tweede beoordelaar getoetst. Wel neemt de examinerator steekproeven door de theses die met een 6, en alle theses die met een hoog cijfer beoordeeld zijn, te lezen. Ook verleent de examinerator ondersteuning bij twijfel van een docent. De kwaliteit van de bachelortheses wordt systematisch gecontroleerd door een examinerator. Hoewel de commissie een systematische kwaliteitscontrole zeer waardeert, merkt zij op dat dit beter niet bij één persoon kan liggen en in elk geval gebeurt onder de supervisie van de examencommissie (die hiertoe een subcommissie kan creëren). Daarnaast benadrukt zij dat het van belang is dat alle bachelortheses door een tweede onafhankelijke beoordelaar worden getoetst.

Om plagiaat te voorkomen moeten studenten een verklaring van eigen werk overleggen en worden de theses via Safe Assign (in Blackboard geïntegreerde plagiaat-detectiesoftware) op plagiaat gescreend. De opleiding maakt studenten duidelijk wat onder plagiaat verstaan wordt, dat op plagiaat wordt gecontroleerd, en dat plagiaat niet wordt getolereerd. Tijdens het bezoek heeft de commissie van zowel docenten als studenten vernomen dat dit beleid in de dagelijkse praktijk rondom de totstandkoming van theses wordt gerealiseerd; zowel docenten als studenten zijn zich bewust van de richtlijnen. De commissie is hierover positief.

Tijdens het bezoek lieten studenten weten het prettig te vinden gezamenlijk een thesis op te moeten zetten; op die manier moeten zij zich aan de gemaakte afspraken houden. Zij vinden het prettig om bij het afsluitende onderdeel een stok achter de deur te hebben. De bachelorthesis is geen volledig groepsproduct. De studenten bevestigden tijdens het bezoek de informatie die in de zelfstudie werd gegeven over de mate waarin de bachelorthesis een groepsproduct is. In een groep kiezen studenten de literatuur, en de vraagstelling in de grote lijn samen uit. De onafhankelijke variabelen werken ze uit als groep, de modererende of mediërende variabelen bepalen ze individueel. De methodiek is gezamenlijk, maar de uitwerking is individueel. De commissie constateerde dat deze aanpak voor alle studenten helder is, en heeft vastgesteld dat de aanpak waarborgt dat alle studenten individueel getoetst worden op het realiseren van de eindtermen.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft de commissie vijftien bachelortheses gelezen. Ook heeft zij de bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. De bachelortheses varieerden in specialisatie, en de becijfering ervan was gespreid. De commissie beoordeelde de theses in alle gevallen met een voldoende en met om en nabij dezelfde cijfers als de opleiding. De commissie heeft daarmee vastgesteld dat de beoordeling van de bachelortheses adequaat is, en dat afgestudeerden van de bacheloropleiding beschikken over de eindkwalificaties van de opleiding. Wel merkte zij daarbij op dat bij sommige theses de studenten moeite gehad leken te hebben met het toepassen van SPSS. Studenten konden wel omgaan met SPSS, maar hadden niet allemaal zodanig statistisch/methodologisch inzicht, dat ze de meest voor de hand liggende analyses uitvoerden. In deze theses presenteerden studenten veel statistische gegevens, die lang niet allemaal relevant waren voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag. In de betreffende theses is er onvoldoende sprake van congruentie tussen de vraagstellingen in het onderzoek, de uitgevoerde analyses en de interpretatie van de resultaten. Uit bestudering van de bachelortheses heeft de commissie opgemaakt dat verantwoording van de gekozen analysemethoden en integratie van conclusies en theorie een algemeen aandachtspunt is. De commissie beveelt de opleiding aan de integratie tussen 'techniek en inhoud' verder te versterken er erop toe te zien dat alle theses blijf geven van voldoende vaardigheden op dit vlak.

De commissie heeft vastgesteld dat de beoordelingsformulieren van de bachelortheses uitgebreid waren ingevuld door de begeleiders. Bij elke bachelorthesis werd per beoordelingscriterium uiteengezet in welke mate de thesis aan het criterium voldeed. De commissie constateerde dat dit niet alleen de beoordeling voor studenten inzichtelijk maakt, maar dat dit ook waarborgt dat de student deze punten kan meenemen bij het schrijven van een masterthesis. Bovendien draagt het bij aan de transparantie van de beoordeling als geheel, ook naar de buitenwereld.

Masteropleiding

De eindtermen op het gebied van onderzoeksvaardigheden en kennis en inzicht worden gerealiseerd in de masterthesis. Ook de eindtermen met betrekking tot het communiceren

worden in de masterthesis getoetst. Het doel van de masterthesis is, zoals beschreven in de zelfstudie, het zelfstandig opstellen, uitvoeren en zowel mondeling als schriftelijk beschrijven van een onderzoek. Het proces rondom de thesis bestaat uit twee delen: het onderzoekspracticum scriptieplan (8,6 EC), dat dient ter ondersteuning van het opzetten van een onderzoeksplan, en de feitelijke uitvoering van het empirisch afstudeeronderzoek (17,2 EC). Een voldoende voor het onderdeel scriptieplan is voorwaarde voor het kunnen beginnen met het eigenlijke afstudeeronderzoek. De commissie is positief over dit 'go – no go' moment. Bij het intakegesprek met de student voor dit studieonderdeel, zo meldden docenten tijdens het bezoek, maken ze een afspraak voor een gesprek over het scriptieplan. Op die manier zijn er gezette contactmomenten tussen docent en student. Dit contact wordt afgestemd op de behoefte van de student (qua frequentie en vorm). Docenten benaderen studenten die achterlopen op hun eigen schema actief, zo lieten zij de commissie weten. Indien noodzakelijk wordt het scriptieplan of het onderzoek getoetst door de medisch-ethische commissie.

Op het scriptieweb staan thesisonderwerpen, met daarbij suggesties voor literatuur. De commissie heeft tijdens het bezoek het scriptieweb in kunnen zien. De commissie stelde vast dat op het scriptieweb inderdaad mogelijke vraagstellingen staan, suggesties voor methodieken en tien artikelen. De studenten gaven aan dat die suggesties meer ter oriëntatie zijn voor het thesisplan. Studenten gaven verder aan dat ze gedurende het gehele proces feedback krijgen van hun begeleider. De commissie heeft geconstateerd dat de studenten zelfstandiger in het thesisproces zouden kunnen staan. De opstart van de thesis wordt naar de mening van de commissie erg hapklaar aangeboden op het scriptieweb. De opleiding gaf naar aanleiding van vragen hierover tijdens het bezoek aan dat studenten op deze manier hun gewenste onderwerp in een thema kunnen onderbrengen. De docenten nodigen studenten uit om zelf met de oplossing van een vraag te komen. Studenten krijgen het volgens de opleiding niet voorgeschoteld. De commissie suggereert dat er minder instructies aan studenten gegeven zouden kunnen worden, door bijvoorbeeld mogelijke onderzoeksvragen, onderzoeksmethoden en artikelen niet expliciet op het web te zetten.

De theses worden beoordeeld door twee beoordelaars. Docenten krijgen een vaststaand aantal uren om studenten te begeleiden. Studenten lieten weten hiervan op de hoogte te zijn.

Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie vijftien theses van de masteropleiding Psychology bestudeerd, inclusief de bijbehorende beoordelingsformulieren van de opleiding. De thesis wordt beoordeeld op probleemstelling, het gebruik van de bronnen, de argumentatie, de kwaliteit van de methode van onderzoek, het verslag en de mondelinge presentatie. De thesisonderwerpen die de commissie heeft bestudeerd varieerden; bij de richting klinische psychologie kunnen klaarblijkelijk ook scripties worden geschreven op het gebied van ontwikkelingspsychologie. De commissie kon zich vinden in de beoordelingen die waren uitgedeeld door de opleiding. De masterthesen waren alle van voldoende niveau en de commissie heeft vastgesteld dat de doelstellingen die in de masterthesis bereikt moeten worden door studenten, in alle gevallen zijn gerealiseerd. De commissie suggereert om op het beoordelingsformulier nog inzichtelijker te maken wat de verschillen zijn tussen de opmerkingen van de eerste en tweede beoordelaar.

De stage (17,2 EC) heeft tot doel de student kennis, ervaring en vaardigheden te laten opdoen met het werk en de taak van een psycholoog in een praktijksituatie. De stage moet een bijdrage leveren aan de integratie van theorie en praktijk, aan het bijbrengen van de verschillende competentielijnen, aan de ontwikkeling van een professionele identiteit, en aan het leren omgaan met ethische kwesties. Studenten kunnen kiezen uit drie typen stages. De

diagnostiekstage is georiënteerd op het verwerven van de Basisaantekening Psychodiagnostiek en sluit aan bij de diagnostiekcompetentie. De onderzoeksstage is georiënteerd op de onderzoekscompetentie en is een zelfstandig onderzoek of kan dienen als voortraject van de afstudeerthesis. De interventiestage is belangrijk met betrekking tot de interventiecompetentie en zorgt voor het in de praktijk doorlopen van de gehele interventiecyclus.

Stageplekken worden door de faculteit slechts bij uitzondering verzorgd, omdat de studenten van deze opleiding in heel Nederland wonen. Studenten zoeken zelf een stageplaats en melden deze stageplaats aan bij de stagecommissie. Uit gesprekken met studenten blijkt dat stagebiedende instellingen een voorkeur hebben voor jonge voltijdstudenten die gedurende negen maanden voltijd stage lopen. Echter, in bepaalde gevallen blijkt het een voordeel te zijn dat de studenten ouder en meer ervaren zijn. Velen werken al in een zorginstelling. De zelfstudie meldt dat de stage plaatsvindt onder supervisie van een academisch gekwalificeerde psycholoog.

Tijdens het bezoek lieten studenten weten dat het soms mogelijk is om op de eigen werkplek stage te lopen. Docenten meldden dat dit niet erg vaak voorkomt. Wanneer het voorkomt, worden daar eisen aan gesteld. De stagecommissie heeft hiertoe richtlijnen uitgewerkt. De commissie ziet risico's aan het doen van stage op de eigen werkplek. De docenten lieten weten dat de eisen aan het lopen van stage op de eigen werkplek in principe wel dezelfde zijn als voor andere stages. De meeste studenten willen hun BAPD bevoegdheid halen (dus een diagnostische aantekening), en moeten daarom een diagnostische stage lopen. Dit moet dan bijna altijd op een andere plek dan waar ze werken.

Er zijn twee manieren waarop studenten een stage kunnen lopen op hun werkplek: een stage op een andere plek in de organisatie, of inbrenging van werkervaring. Inbrenging van reeds opgedane werkervaring kan niet worden ingebracht als diagnostiek- of interventiestage. Verder moet er altijd een supervisor aanwezig zijn. Daarnaast brengt de begeleider vanuit de Open Universiteit voor- en na afloop van de stage een bezoek aan de organisatie. Een belangrijke vraag die tijdens het laatste bezoek beantwoord moet worden is hoe zelfstandig de student in dat werk is geweest. Het moet aantoonbaar zijn dat de werkzaamheden onder supervisie verricht zijn.

De commissie constateerde tijdens het bezoek dat in de stagehandleiding staat dat de student ook door een socioloog in de stage begeleid zou kunnen worden. De opleiding liet weten dat dit in het verleden een enkele keer is gebeurd, en daarom in de handleiding staat. De commissie is van mening dat dit een kwetsbare regeling is en adviseert de opleiding om dit aan te passen. De stagecommissie moet samen met de commissie en hoogleraren deze criteria verder uitwerken.

Bij de beoordeling van de stage maakt de opleiding, evenals bij de beoordeling van de masterthesis, gebruik van standaardbeoordelingsformulieren. Deze zijn bekend bij de studenten en de docenten en de begeleider van de stagebiedende instelling. De supervisor beoordeelt of de stagiair(e) in staat is tot toepassing van kennis, tot zelfstandig verzamelen, verwerken en rapporteren van gegevens, tot kritische reflectie en het voldoen aan de eisen en verwachtingen van de professie. Het stageverslag wordt eerst door de begeleider ter plekke beoordeeld en vervolgens door de docenten van de Open Universiteit definitief beoordeeld.

Tijdens het bezoek heeft de commissie enkele stageverslagen bestudeerd. Zij beoordeelde de kwaliteit van de verslagen als voldoende, en stelde vast dat de beoordelingsformulieren voldoende inzichtelijk waren.

De alumni met wie de commissie tijdens het bezoek sprak, lieten weten dat afronding van de opleiding heeft bijgedragen aan de ontwikkeling in hun loopbaan.

Rendement

Het vaststellen van het rendement van de opleidingen is ingewikkeld, omdat studenten zich nooit kunnen inschrijven voor een opleiding of studiejaar als geheel. Om inzicht te krijgen in het onderwijsrendement heeft de Open Universiteit een methode ontwikkeld. De rendementsberekening gaat ervan uit dat de OU van een bachelorstudent kan spreken als die zijn veertiende module met succes heeft afgerond. Dat komt overeen met een voltijds studiejaar. Alle studenten die in een bepaald kalenderjaar hun veertiende module afronden vormen een quasicohort dat in de rendementsberekeningen wordt gebruikt. Bij de masteropleiding is de grens gelegd op het succesvol afronden van twee modulen. Met dit uitgangspunt is het rendement berekend vanaf het moment dat de ongedeelde opleiding niet meer bestond en de bachelor-masterstructuur ten volle in werking was. In bijlage 5 zijn de rendementscijfers weergegeven van de opleidingsstudenten voor de bachelor- en de masteropleidingen op basis van de quasicohorten.

In de zelfstudie geeft de *bacheloropleiding Psychologie* inzicht in het aantal uitgegeven diploma's en getuigschriften. In 2010 zijn 125 bachelorgetuigschriften afgegeven en 196 propedeuseverklaringen. Het streefcijfer voor de propedeuse is om na vijf jaar een rendement te hebben van 15% van de instroom in het Startpakket/Inleiding in de psychologie. De opleiding meent dat het startpakket dan zijn selectieve werking heeft gedaan.

De zelfstudie meldt dat opleidingsstudenten gemiddeld 3 modulen per jaar afnemen. Dat betekent dat een gemiddelde opleidingsstudent de propedeuse na 4,7 jaar zal hebben behaald. Het programma voorziet in een studietempo van 2,3 jaar voor de propedeuse. Uitgaande van de peildatum 1 september 1997 kan studiejaar 2001/2002 als referentiepunt worden genomen. Voor die groep geldt dat 12,9% van de studenten na ongeveer 4,4 studiejaar de propedeuse heeft behaald. Daarbij tekent de opleiding aan dat door de vrijheid van onderwijs studenten tegen het einde van het bachelorprogramma mogelijk nog een cursus moeten doen. Studenten volgen immers in meerderheid niet het normtraject. De ondergrens is dan ook 12,9 procent, in werkelijkheid zijn de prestaties beter. Verder benadrukt de opleiding dat de propedeuse, en in het bijzonder de Inleiding in de psychologie, een selecterend karakter heeft en moet hebben. De opleiding stelt dat vooral bij een open toelating, zoals bij de Open Universiteit, een hoog rendement geen reële verwachting is. Tot slot schrijft de opleiding in haar zelfstudie dat in gedachte gehouden moet worden dat studenten soms vrijstellingen verkrijgen uit elders verworven competenties.

De commissie heeft geconstateerd dat, bovenstaande nuanceringen in aanmerking genomen, de streefcijfers van de bacheloropleiding zeer redelijk en niet overambitieuze zijn. De commissie heeft vastgesteld dat het gerealiseerde rendement van 30% van de bacheloropleiding, gezien het karakter van de opleiding, voldoende is. Haar oordeel baseert ze deels op het feit dat het slagingspercentage van de afzonderlijke modulen 70% is.

De commissie is positief over het voornemen van de opleiding om onderzoek te doen naar de redenen waarom relatief veel afgestudeerden van de bacheloropleiding, besluiten niet door te stromen naar de masteropleiding Psychology aan de Open Universiteit.

Rendement en streefcijfers masteropleiding Psychology

De faculteit streeft ernaar per jaar 100 mastergetuigschriften af te leveren. In haar zelfstudie heeft de opleiding geprobeerd haar cijfers te plaatsen naast die van andere instellingen. De gemiddelde studieduur aan andere instellingen (bachelor + master) was enkele jaren geleden 5,5 jaar. De gemiddelde studieduur bij de alumni Psychologie van de Open Universiteit was 8,0 jaar (SD = 3,1 jaar). Zij ronden gemiddeld 5,6 modulen per jaar af. De studenten verwachten hierover gemiddeld 9,0 jaar te doen (SD = 3, 0).

De commissie beoordeelt het rendement van de masteropleiding van 70% als voldoende. De commissie vindt het positief dat relatief veel studenten die aan de scriptie werken al een werkkring hebben gevonden, al heeft dat soms als nadeel dat zij vertraging oplopen.

Overwegingen

Het niveau van de vijftien bachelortheses en vijftien masterscripties die de commissie heeft bestudeerd was voldoende, zo heeft zij vastgesteld. De oordelen van de commissie kwamen in alle gevallen overeen met de oordelen die de opleidingen hadden uitgereikt aan de werken. Wel adviseert zij de bacheloropleiding, zie ook standaard 2, om het onderwijs in statistiek steviger vorm te geven. De commissie is positief over de manier waarop bij het beoordelen van afstudeerwerken bij beide opleidingen gebruik wordt gemaakt van beoordelingsformulieren. De formulieren worden door docenten uitgebreid ingevuld. De commissie is positief over de scriptiecommissie, die een onafhankelijk oordeel geeft wanneer een scriptietraject niet soepel verloopt. Wel adviseert de commissie om voor de beoordeling van de bachelortheses standaard een tweede begeleider aan te wijzen. De commissie constateert dat bij de beoordeling van masterscripties duidelijker aangegeven kan worden wat het oordeel is van de tweede begeleider/beoordelaar. Ook adviseert de commissie om de steekproefsgewijze controle van bachelortheses ook uit te voeren bij de masterthesen.

De commissie is positief over de beoordeling van de stageverslagen, waarbij de masteropleiding Psychology gebruik maakt van standaardbeoordelingsformulieren. Ook is zij positief over de kwaliteit van de stageverslagen.

De commissie is positief over de strenge en expliciete regels die beide opleidingen hanteren ter voorkoming van plagiaat, zoals de Verklaring eigen werk die studenten moeten ondertekenen. De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen hiermee een duidelijk signaal afgeven aan studenten.

De kwaliteit van de toetsing en beoordeling is, zo heeft de commissie vastgesteld, zeker aan de maat. De commissie waardeert de verscheidenheid van tentamenvormen die beide opleidingen hanteren. De commissie heeft geconcludeerd dat de toetsen de mate waarin de leerdoelen van het vak worden gehaald voldoende meten. De commissie heeft vastgesteld dat er veel tentamens meerkeuze zijn, maar dat het binnen deze tentamenvorm lukt om ook de toepassing van kennis en inzicht te toetsen. Dat vindt de commissie interessant en positief. Ook waardeert de commissie de scholing van de examinatoren, en de ondersteuning die zij kunnen ontvangen van toetsdeskundigen. Door de wijze waarop de Commissie van examens invulling heeft gegeven aan het toetsbeleid, en doordat de opleidingen erin slagen dit beleid in de praktijk uit te voeren, heeft de commissie vastgesteld dat de toetsing en beoordeling bij beide opleidingen valide, betrouwbaar, en inzichtelijk zijn.

Conclusie

Bacheloropleiding Psychologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Psychology: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Standaard 1

De commissie komt tot de conclusie dat de voorgeschreven inhoudelijke componenten uit het domeinspecifiek referentiekader zichtbaar terugkomen in de doelstellingen van de bachelor- en masteropleidingen en daarmee voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden.

Standaard 2

De commissie komt tot de conclusie dat de studenten de eindkwalificaties van de opleidingen kunnen realiseren. De commissie heeft waardering voor de manier waarop het cursusmateriaal tot stand komt en periodiek wordt herzien.

Standaard 3

Het toetsysteem van de bachelor- en masteropleidingen voldoet en er is een adequaat afgestemde mix van toetsvormen.

Afgestudeerden van de opleidingen bereiken de geformuleerde eindkwalificaties. De commissie adviseert de opleidingen om de mogelijke afstudeeronderwerpen minder hapklaar aan te bieden.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Psychologie* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Psychology* als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. E. (Eddy) Van Avermaet (1946) studeerde af in de Psychologie in 1970 aan de Katholieke Universiteit Leuven. In 1975 promoveerde hij aan de Universiteit van Californië in Santa Barbara. Vanaf 1974 is hij werkzaam aan de Katholieke Universiteit Leuven, waar hij in 1982 hoogleraar werd. Hij is directeur van het Leuven Center for Cultural and Social Psychology. Hij was hoofdredacteur van het *European Journal of Social Psychology* en medeorganisator van meerdere internationale conferenties. Ook ontving hij acht onderzoekssubsidies. Zijn onderzoek richt zich op interpersoonlijke perceptie (sociale cognitie) en op coöperatie en competitie tussen individuen en groepen. Zijn bestuurlijke activiteiten omvatten onder meer het voorzitterschap van de Onderwijsraad KU Leuven, voorzitter van het departement Psychologie van de faculteit en academisch coördinator kwaliteitszorg van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Daarnaast was hij adviseur van de Vlaamse Minister van Onderwijs over de overgang naar de bachelor-masterstructuur en de introductie van het accreditatiestelsel in Vlaanderen.

A.W.F. (Diana) Coppens BSc (1989) behaalde haar bachelor Psychologie bij de Universiteit Leiden. Vervolgens is zij daar de research master 'Psychology' begonnen met als track sociale en organisatiepsychologie. Extracurriculaire activiteiten waar Diana zich mee bezig heeft gehouden zijn onder andere een bestuursjaar bij de Studievereniging der Psychologie Labyrint, waar zij onder meer lezingen, workshops, congressen en een bezoek aan een buitenlandse universiteit georganiseerd heeft. Tevens is zij een jaar student-lid van het opleidingsbestuur Psychologie geweest en heeft zij een KNAW assistentschap gedaan. Het afgelopen jaar heeft zij deelgenomen aan het 'Leiden Leadership Programme', een universitair honours programma voor masterstudenten van de Universiteit Leiden.

Prof. dr. W. (Walter) Everaerd (1937) is emeritus hoogleraar algemene klinische psychologie aan de Universiteit van Amsterdam. In Utrecht studeerde hij van 1959 tot februari 1964 klinische en experimentele psychologie. Daarna volgde hij opleidingen in de psychotherapie. Hij was betrokken bij de introductie van de gedragstherapie in Nederland. Hij promoveerde in 1970 op een gedragstherapeutisch onderwerp, namelijk operante conditionering met psychiatrische patiënten. In 1985 vertrok hij naar Amsterdam. Zijn onderzoek ligt op het gebied van de experimentele klinische psychologie. Aanvankelijk was dat de gedragstherapie, daarna de seksuologie en het emotionele geheugen. Zijn onderzoek werd gesteund door ZWO en later door NWO, daarnaast door het Astmafonds, de Kankerbestrijding en andere fondsen. Na zijn emeritaat continueerde hij zijn onderzoek en nam nieuw werk aan als adviseur bij Emotional Brain bv te Almere en bij de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken. Hij was zowel binnen als buiten de universiteit actief in bestuurlijke taken.

A.L. (Abigaël) Herschberg BSc (1985) is studente Klinische Psychologie aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Zij was lid van de Evaluatie Commissie aan de UvA (2008-2010), zat tweeënhalf jaar in de Opleidingscommissie waarvan twee jaar als voorzitter (2009-2011), is vanaf het begin van haar studie betrokken als studentvoorlichter, zette de Klinische Fractie op (2010-2011) en volgde het Honours Programma dat zij met succes afrondde (2008-2011). Op dit moment is zij vierdejaars studente klinische psychologie waarvoor zij fulltime stage loopt in de verslavingszorg, is zij lid van de College van Beroep voor de Examens van de UvA (COBEX), is zij studentlid van de Sectie Verslavingspsychologie van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en werkt zij sinds vier jaar als intakecoördinator bij Voedselbank Bos en Lommer en Voedselbank de Baarsjes te Amsterdam.

Prof. dr. G. (Gellof) Kanselaar (1942) studeerde psychologische functieleer te Utrecht van 1966 tot 1972. Hij promoveerde in 1983 op het proefschrift 'Cognitieve complexiteit'. Van 1988 tot 2006 was hij hoogleraar aan de Universiteit Utrecht met de leeropdracht Onderwijskunde, i.h.b. de onderwijspsychologie en ICT in het onderwijs. Van 2006 tot 2009 was hij honorair hoogleraar en sinds 2009 emeritus hoogleraar. Hij was tot zijn pensionering directeur van het onderzoeksinstituut ICO-ISOR en voorzitter van de opleiding onderwijskunde in Utrecht. Kanselaar was medeoprichter van de researchmaster Educational Sciences in Utrecht. Hij gaf leiding aan verschillende door NWO gefinancierde onderzoeksprojecten, o.a. op het terrein van samenwerkend leren met ICT (Computer Supported Collaborative Learning, CSCL), probleem oplossen, computertoepassingen in het onderwijs bij wiskunde, natuurkunde en talen. Hij begeleidde als promotor 16 promovendi en participeerde sinds 2000 in meer dan 50 wetenschappelijke publicaties. Hij heeft verschillende bestuursfuncties vervuld in nationale en internationale wetenschappelijke organisaties. Zo was hij onder andere lid van het College van Bestuur van de SVO, voorzitter van de Landelijke Vereniging van Onderwijsresearch en lid van het landelijk management team onderzoekschool ICO.

L. C. (Lauren) Koetzier (1990) volgt momenteel de bacheloropleiding Psychologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Zij is tweedejaars studente en zal met ingang van het nieuwe semester de minor Klinische Psychologie volgen. Sinds het begin van haar studie is zij werkzaam geweest als jaarvertegenwoordiger bij de facultaire studentenraad. Tevens is zij bij de faculteit betrokken als studentvoorlichter. In het semester 2010-2011 heeft zij de functie van studenttoehoorder vervuld binnen het facultair bestuur.

Prof. dr. M. W. (Maurits) van der Molen (1950) studeerde klinische psychologie (specialisatie: klinische neuropsychologie) en psychologische functieleer (specialisatie: psychofysiologie) aan de Vrije Universiteit Amsterdam. In 1981 promoveerde hij aldaar op een psychofysiologisch onderwerp (promotor: prof. dr J.F. Orlebeke). In datzelfde jaar werd hij medewerker aan de toenmalige vakgroep Ontwikkelingspsychologie van de subfaculteit Psychologie aan de Universiteit van Amsterdam. In 1990 werd hij aan dezelfde universiteit benoemd tot hoogleraar Ontwikkelingspsychologie, i.h.b. in de psychobiologische en differentieel-psychologische aspecten. Hij was gasthoogleraar aan verschillende buitenlandse universiteiten (o.a. Vrije Universiteit Brussel, Sapienza Università di Roma, Université de Montréal). Hij heeft jarenlang leiding gegeven aan de programmagroep Ontwikkelingspsychologie (UvA), en was 'founding director' van het Cognitive Science Center Amsterdam (CSCA). Hij was directeur van de landelijke onderzoekschool Experimentele Psychologie (EPOS) en voorzitter, medeoprichter, van de Vereniging Nederlandse Ontwikkelingspsychologie (VNOP). Hij is president geweest van de Federation of European Societies for Psychophysiology (FEPS) en founding-president van de European Society for Cognitive and Affective Neuroscience (ESCAN). Hij is lange tijd managing editor geweest van het tijdschrift 'Acta Psychologica'. Zijn onderzoeksgroep heeft aan de basis gestaan van biologische ontwikkelingspsychologie in Nederland en is zonder ophouden ondersteund door NWO.

E.A. (Elke) Schoneveld BSc (1989) studeerde de bacheloropleiding psychologie, richting Persoon, in Nijmegen van 2007 tot 2011 en behaalde haar diploma cum laude. Daarna is zij begonnen aan de 2-jarige research master Behavioural Science, tevens aan de Radboud Universiteit, die zij in 2013 zal afronden. Haar ambitie is om na de research master te promoveren op een onderwerp op het gebied van de ontwikkelingspsychologie. Tijdens haar bachelor studie was zij werkzaam als student-assistent en heeft ze vijf maanden aan de Universiteit van Glasgow (Glasgow University) gestudeerd. Tijdens haar research master heeft

ze een beurs ontvangen van de KNAW in het kader van het Programma Akademie-Assistenten om zelfstandig een onderzoek uit te voeren.

Prof. dr. J.M. (Maarten) van Son (1946) studeerde klinische psychologie aan de UU en promoveerde (1978) daar op gedragstherapie bij sociale vaardigheidsproblemen, in dienst van ZWO. Hij volgde gelijktijdig scholing in psychotherapie en schoolde zich verder in de klinisch psychologische praktijk. In de loop van de tijd behaalde hij zijn beroepskwalificaties onder meer leidend tot de registraties Gz-psycholoog/klinisch psycholoog en psychotherapeut. Hij was UD en UHD op het gebied van de klinische psychologie en was als hoogleraar Klinische Psychologie aan de Universiteit Utrecht (1991- 2011). Hij was actief in onderzoek op het terrein van de klinische psychologie onder meer bij depressie, eetstoornissen, postpartumproblematiek, psychische gevolgen van traumata en psychische problematiek bij brandwonden en begeleidde daarbij zijn promovendi. Hij was actief in vele functies met betrekking tot onderzoek en onderwijs, patiëntenzorg en organisatie/bestuur, waaronder vakgroepvoorzitter, departementsbestuurder, faculteitsbestuurder en voorzitter/directeur van het onderwijsinstituut psychologie. Verder was hij opbouwer en hoofdopleider voor de postmasteropleidingen tot Gz-psycholoog en tot specialist klinisch psycholoog. Hij was verder actief in buitenuniversitaire (beroeps)organisaties, onder andere als voorzitter van de Vereniging voor Cognitieve- en Gedragstherapie (VGCT). In 2011 ging hij met emeritaat, en bleef actief als lid van het tuchtcollege van het NIP en het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, als voorzitter van klachtcommissies van zorginstellingen, vicevoorzitter Zorggroep voor Verloskunde en docent Beroepsethiek.

Dr. R. (Riël) Vermunt (1941) is afgestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam en heeft daarna diverse jaren gewerkt als wetenschappelijk medewerker sociale psychologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Vermunt is in 1981 in Leiden gepromoveerd op onderzoek naar sociale vergelijking. Hij heeft zich in Leiden verdiept in het verschijnsel rechtvaardigheid. Hij heeft in dat kader diverse cursussen gegeven en studenten begeleid in onderzoeksprojecten, stages en scripties, en gaf colleges sociale psychologie. Hij was acht jaar Onderwijsdirecteur van de 'graduate school' voor de sociale psychologie in Nederland: het Kurt Lewin Instituut en bestuurslid van de Nederlandse Associatie van Sociaal-psychologisch Onderzoekers. Bovendien heeft hij diverse bestuursfuncties vervuld op sectie-, subfaculteits- en faculteitsniveau. Hij was acht jaar voorzitter van de sectie sociale psychologie van de Leidse Universiteit. Hij is medeoprichter en redacteur van het tijdschrift *Gedrag en Organisatie*, is medeoprichter en bestuurslid van de International Society for Social Justice Research geweest en heeft diverse 'rechtvaardigheids' congressen georganiseerd. Ook was hij co-editor van de serie 'Critical Issues in Social Justice', uitgegeven door Plenum Press, New York. Hij was verbonden aan de University of Skövde in Zweden gedurende een periode van vijf jaar. Hij is auteur en medeauteur (redacteur) van vele artikelen, hoofdstukken en boeken op het gebied van rechtvaardige verdelingen, verschenen in internationale media. Momenteel heeft hij een 'nul' aanstelling aan de Leidse Universiteit.

S. (Sanne) van Wetten (1986) volgde van 1998 tot 2004 voorbereidend wetenschappelijk onderwijs aan het Sint-Janscollege te Hoensbroek. Van 2005 tot 2009 studeerde zij pedagogiek in Sittard. In 2009 was zij werkzaam als pedagogisch medewerker voor Xonar jeugdhulpverlening, waar zij werkte in een 24-uurs voorziening voor jongeren met een autisme spectrum stoornis. Van 2009 tot 2012 studeerde zij psychologie aan de universiteit van Maastricht. Aldaar was zij actief als lid van de studentenraad en opleidingscommissie. Daarnaast was zij werkzaam als freelance pedagogisch begeleidster.

Dr. G. (Gezinus) Wolters (1943) studeerde psychologische functieleer te Groningen van 1964 tot 1971. In 1971 werd hij aangesteld als wetenschappelijk medewerker bij de subfaculteit psychologie van de Universiteit Leiden. Hij promoveerde in 1983 op het proefschrift 'Episodic memory'. Sinds 1988 was hij UHD bij de sectie Cognitieve Psychologie in Leiden. Sinds 2003 maakt hij deel uit van de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken. Na zijn pensionering in 2008 is hij part time aangesteld als coördinator voor de facultaire laboratoria. Daarnaast treedt hij regelmatig op als getuige-deskundige in rechtszaken. Naast het geven van onderwijs en het doen van onderzoek, vervulde hij binnen en buiten de faculteit een groot aantal bestuurlijke taken. Hij was onder andere lid van het faculteitsbestuur en van het bestuur van NWO-MaGW en was lid en voorzitter van diverse NWO subsidiecommissies. Verder was hij nauw betrokken bij de oprichting van de onderzoeksschool EPOS en gaf hij leiding aan enkele door NWO gefinancierde onderzoeksprojecten. Daarnaast was hij lange tijd lid van de redactie van Acta Psychologica. Hij heeft een groot aantal nationale en internationale wetenschappelijk publicaties op zijn naam op het gebied van het menselijk geheugen. Deze hebben zowel betrekking op theorievorming (gebaseerd op experimenten en simulaties met neurale netwerkmodellen), als op praktische toepassingen (zoals de betrouwbaarheid van herinneren door ooggetuigen).

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Domeinspecifiek referentiekader voor de onderwijsvisitatie/accreditatie van de bachelor- en masteropleidingen psychologie in Nederland

a) Inleiding: relatie tot de onderwijsvisitatie 2011/2012

Voorafgaand aan de visitatie van de psychologieopleidingen in Nederland heeft de Kamer Psychologie, het disciplineoverlegorgaan van de VSNU, de criteria vastgelegd waaraan naar haar oordeel de academische bachelor- en masteropleiding moeten voldoen. Zij heeft daarbij aansluiting gezocht bij de uitgangspunten van de vier vorige visitatiecommissies, die respectievelijk in 1988, 1994, 2000 en 2006 de opleidingen hebben beoordeeld. De criteria sluiten tevens aan op het NIP-rapport 'De kwaliteit van de psychologiebeoefening' (NIP, 1995). Daarnaast hebben we ons bij het opstellen van de criteria rekenschap gegeven van de EuroPsy criteria (EFPA, 2005). Hierbij dient aangetekend te worden dat deze laatste uitgaan van een driejarige bachelor- en een tweejarige masteropleiding. In Nederland is gepoogd in navolging van andere Europese landen ook accreditatie te verkrijgen voor het voorzorgen van een tweejarige masteropleiding voor (deelgebieden van de) psychologie. Diverse aanvragen zijn weliswaar goed beoordeeld door de NVAO maar niet doelmatig bevonden door het ministerie van Onderwijs. Het ministerie beroept zich o.a. op het argument dat de opleidingen in het verleden vierjarig waren en van voldoende niveau en meent daarnaast dat er geen bezwaar is tegen het opnemen van specialistische onderdelen in de bachelorfase.

Bij de bacheloropleiding psychologie gaat het om een disciplinegeoriënteerde bachelor waarbij in de meeste gevallen sprake zal zijn van doorstroom naar een masteropleiding in dezelfde (deel)discipline (zie de nota 'Naar een open hoger onderwijs' van het ministerie van Onderwijs, november 2000). Voor de zelfstandige beroepsuitoefening als psycholoog zal de driejarige bacheloropleiding in de psychologie geen civiel effect hebben, omdat het competentieniveau na drie jaar hiervoor te beperkt is (zie Onderwijsvisitatie Psychologie, VSNU, 2001, p. 39). De nadruk in de bacheloropleiding psychologie ligt op disciplinaire academische vorming en globale kennisverwerving. De bacheloropleiding psychologie biedt daarmee een uitstekende basis om door te kunnen stromen naar een masteropleiding psychologie of naar een andere (gerelateerde) masteropleiding. In nauwe aansluiting op de bacheloropleiding psychologie is de masteropleiding psychologie echter een noodzakelijke voorwaarde voor de zelfstandige beroepsuitoefening als psycholoog.

De invoering van de bachelor-masterstructuur heeft geleid tot een aantal nieuwe voorwaarden en uitgangspunten. Het gaat immers om twee afzonderlijke, eigenstandige opleidingen met ieder een eigen set doelstellingen en eindtermen. Daarbij wordt enerzijds verwacht dat de bachelor een behoorlijke keuzevrijheid kent (bijvoorbeeld in de vorm van een minor) en dat na de bachelor opnieuw kan worden nagedacht over de keuze van een master, eventueel in een andere richting of aan een andere universiteit. Anderzijds blijkt uit de argumentatie van het ministerie ten aanzien van de (on)doelmatigheid van een tweejarige masteropleiding psychologie, dat bachelor en master juist in hun samenhang moeten worden gezien. De gewenste specialisatie en de voorbereiding op postacademisch onderwijs vindt immers plaats in bachelor én master tezamen. Daarmee verschaftte het ministerie de psychologieopleidingen een paradoxale opdracht, die heeft geresulteerd in een behoorlijke diversiteit tussen de Nederlandse psychologieopleidingen, waarbij vooral de omvang van de specialisatiefase en de omvang van de vrije keuzeruimte tussen opleidingen verschilt in de bachelorfase. Dit zal er toe leiden dat wanneer bachelorprogramma's met andere bachelorprogramma's worden vergeleken er aanzienlijke inhoudelijke verschillen worden gevonden. Dit geldt ook bij een

onderlinge vergelijking van masterprogramma's. Wanneer echter de bachelor- en masteropleiding als één geheel worden bekeken, zijn de Nederlandse opleidingen onderling goed vergelijkbaar. Ook is duidelijk dat er inhoudelijk weliswaar verschillen bestaan, maar dat over het te bereiken eindniveau grote eensgezindheid heerst. Verschillen in profilering zullen zowel tussen opleidingen als binnen opleidingen (bijvoorbeeld tussen verschillende mastervarianten) altijd aanwezig zijn. Van belang is daarom vooral ook het academisch niveau van de eindtermen van de verschillende bachelor- en masteropleidingen.

In verband hiermee heeft de Kamer Psychologie zich op het standpunt gesteld dat bij het formuleren van de criteria de bachelor- en masteropleiding een organisch op elkaar aansluitend geheel vormen. Daarbij respecteert en accepteert zij verschillen die er in de afgelopen periode tussen de verschillende opleidingen psychologie zijn ontstaan ten aanzien van de omvang van de specialisatiefase en de omvang van de vrije keuzeruimte. Wel is de Kamer Psychologie van mening dat de bacheloropleiding psychologie - mede gezien de internationale eisen - overwegend uit psychologievakken en steunvakken moet bestaan.

b) Doelstelling en aard van de academische psychologieopleiding

Het uitgangspunt bij het opstellen van de criteria is dat de psychologie een zelfstandige opleiding is met eigen doelstellingen. Die doelstellingen zijn enerzijds ontleend aan het specifiek eigen disciplinaire karakter van de psychologie als wetenschap en anderzijds aan het veld van toepassingen waarop de opleiding voorbereidt. Mede bepalend voor de identiteit van de psychologieopleiding is de internationale herkenbaarheid en erkenning ervan.

In algemene zin richt de psychologie zich op de wetenschappelijke bestudering van gedrag en beleving van mensen (of dieren) in hun verhouding tot zichzelf en tot hun fysieke en sociale omgeving. De psychologie is een *biopsychosociale* wetenschap. Observatie en analyse van intrapersoonlijke en interpersoonlijke processen dienen in samenhang te geschieden met enerzijds kennis over de biologische fundering van het gedrag en anderzijds over de sociale en fysieke context waarbinnen deze plaatsvinden. Dit geldt voor alle subdisciplines van de psychologie.

De aard van de psychologie brengt mee dat in deze discipline uiteenlopende analysemodellen worden gehanteerd voor de beschrijving en verklaring van bijvoorbeeld processen van neurofysiologische, intrapsychische, interindividuele, institutionele of culturele aard. Een belangrijke taak van de psychologie is dan ook verbanden te leggen tussen de verschillende verklaringsmodellen.

Er worden diverse methoden toegepast in de verschillende gebieden van de psychologie zoals de experimentele en de quasi-experimentele methode alsmede klinische observatie, neuro-imaging, fysiologische metingen en survey. Kennis van verschillende veel gebruikte methoden wordt van groot belang geacht voor de academisch geschoolde psycholoog.

De psychologieopleiding bereidt de studenten voor op de psychologische onderzoeks- en beroepspraktijk. Een specifiek kenmerk hiervan is dat psychologen, net zoals medici, beslissingen nemen die het (geestelijk) welzijn van individuele personen in belangrijke mate kunnen bepalen. Kennis over de ethiek van onderzoek en bij professioneel handelen is daarom onontbeerlijk.

c) Gevolgen voor de inhoud van de opleiding

Voorgaande uitgangspunten leiden ertoe dat de psychologieopleiding, naar het oordeel van de Kamer Psychologie, inhoudelijk tenminste de volgende componenten dient te omvatten. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de genoemde componenten niet per se als afzonderlijke cursus in het curriculum moeten zijn terug te vinden. De componenten kunnen ook als onderdeel van (meerdere) andere cursussen in het curriculum worden aangeboden.

In de Bachelorfase:

- a. inleidingen in de belangrijkste deelgebieden van de psychologie, met name de biologische psychologie, de cognitieve psychologie, de ontwikkelingspsychologie, de sociale psychologie, de differentiële psychologie en psychopathologie.
- b. de steungebieden: geschiedenis van de psychologie, wetenschapsfilosofie, ethiek, methodenleer en data-analyse en statistiek;
- c. onderwijs en oefening in de methoden van de psychologische wetenschap en het psychologische onderzoek (doorlopen van de empirische cyclus) en van de beroepspraktijk; de mogelijkheid om (indien relevant en gewenst) een stevige basis te leggen om in de masterfase te kunnen voldoen aan de eisen voor de Basisaantekening Psychodiagnostiek van het NIP en de toegangskwalificatie tot de postacademische opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut of schoolpsycholoog;
- d. naast globale kennis van de belangrijkste fundamentele deelgebieden ook globale kennis van de belangrijkste toepassingsgebieden die in de betreffende opleiding worden aangeboden;
- e. een bachelorthese, hetzij een verslag van een literatuuronderzoek, hetzij een verslag van een (klein) empirisch onderzoek.

In de Masterfase:

- a. inhoudelijke, specialistische kennis, afhankelijk van de mastervariant;
- b. gesuperviseerde praktijk- en/of onderzoeksstage;
- c. (indien relevant en gewenst, mede afhankelijk van de mastervariant) verdere oefening in vaardigheden voor de beroepspraktijk, zodanig dat daarmee voldaan wordt aan de eisen voor de Basisaantekening Psychodiagnostiek van het NIP en de toegangskwalificatie tot de postacademische opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut of schoolpsycholoog;
- d. een masterthese: opzet, uitvoering en rapportage van een empirisch en/of analytisch onderzoek waarbij sprake is van een hoge mate van zelfstandigheid.

d) Bestuurlijke en organisatorische randvoorwaarden

De Kamer Psychologie neemt als uitgangspunt dat het eigen karakter van de psychologieopleiding een zodanige bestuurlijke en organisatorische inbedding vereist dat de beslissingsbevoegdheid over het programma bij psychologen berust, met inbegrip van de examencommissie. Ten slotte acht de Kamer geregeld landelijk overleg over kwalificaties voor beroepsuitoefening en beroepsethiek tussen de psychologieopleidingen en met de beroepsvereniging van groot belang.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Nadat een student de *bacheloropleiding Psychologie* heeft afgerond, dient hij of zij:

- 1 inzicht te hebben in de psychologische basisstof (biologische psychologie, daarbij inbegrepen de neurocognitie, de fysiologie, de evolutionaire en gene-tische aspecten waar van belang voor gedrag en ervaring; functieleer en cognitieve psychologie; ontwikkelingspsychologie; sociale psychologie; dif-ferentiële psychologie en klinische psychologie met inbegrip van psychopa-thologie)
- 2 gebruik weten te maken van recente inzichten uit de wetenschaps-filosofie, geschiedenis van de psychologie, (inter)culturele psychologie en sociologie zodat de psychologie in relatie tot deze aspecten kan worden geplaatst
- 3 een overzicht te hebben van de verschillende domeinen waar psychologen werken en waar psychologische kennis relevant is
- 4 over kennis te beschikken van theoretische modellen, diagnostische technieken en interventiestrategieën in de toepassingsgebieden gezondheidszorg, geestelijke gezondheidszorg, arbeids-, organisatie- en personele psychologie en ontwikkelingspsychologie (levensloop), zodat een keuze kan worden ge-maakt voor de latere specialisatie
- 5 onder toezicht een eenvoudig wetenschappelijk psychologisch onderzoek te kunnen uitvoeren (probleem verhelderen, vraagstelling en hypothesen for-muleren, ontwerp en methoden opstellen, data verzamelen en statistisch ana-lyseren, resultaten interpreteren, bediscussieren en hierover communiceren) om te kunnen voldoen aan het ingangsniveau van de ('doorstroom-') mas-teropleidingen psychologie in Nederland
- 6 onder begeleiding op systematische wijze te kunnen interveniëren ten aan-zien van enkele problemen op relevante gebieden volgens de interventiecyclus: probleemanalyse, determinantenanalyse, gedragsanalyse, diagnosestel-ling, ontwerpen van de interventie, implementatie, effectevaluatie en proce-sevaluatie
- 7 inzicht en vaardigheden te hebben in de systematiek die nodig is om een in-dividueel psychologische diagnose te kunnen stellen (als voorbereiding op de BAPD in de masterfase)
- 8 nieuwe problemen te kunnen signaleren en daarbij een plan van aanpak te kunnen genereren
- 9 zelfstandig rapportages te kunnen samenstellen en presenteren, gebaseerd op literatuuronderzoek en/of analyse van een praktijk-probleem
- 10 inzicht te hebben in de beroepsethische regels voor psychologen en daarnaar kunnen handelen in relevante (onderwijs)situaties
- 11 een wetenschappelijke attitude te hebben verworven.

De *master Psychology* moet, voortbouwend op inzichten verworven in de bacheropleiding:

- 1 inzicht hebben in de functieleer, de ontwikkelingspsychologie, sociale psy-chologie, differentiële psychologie en klinische psychologie met inbegrip van psychopathologie en de voor de psychologiebeoefening relevante aspec-ten van de biologische psychologie
- 2 gebruik weten te maken van recente inzichten uit de wetenschaps-filosofie, geschiedenis van de psychologie, interculturele psychologie en sociologie
- 3 een overzicht hebben van de verschillende domeinen waar psychologen werken en waar psychologische kennis relevant is, vooral in het gekozen specialisatiedomein
- 4 over grondige kennis beschikken van de theoretische modellen, diagnosti-sche technieken en interventiestrategieën in de relevante toepassingsgebieden

- 5 zelfstandig wetenschappelijk psychologisch onderzoek kunnen uitvoeren (probleem verhelderen, vraagstelling en hypothesen formuleren, ontwerp en methoden opstellen, data verzamelen en analyseren, resultaten interpreteren, bediscussiëren en hierover communiceren)
- 6 zelfstandig en systematisch kunnen interveniëren bij verschillende soorten problemen volgens de interventiecyclus: probleemanalyse, gedragsdeterminantenanalyse, gedragsanalyse, diagnosestelling, ontwerpen van de interventie, implementatie, effectevaluatie en
1 procesevaluatie
- 7 zelfstandig een individueel psychologische diagnose kunnen stellen en hierover kunnen rapporteren en adviseren; daarmee moet worden voldaan aan de eisen van de Basisaantekening Psychodiagnostiek van het NIP
- 8 zelfstandig nieuwe problemen kunnen signaleren en daarbij een plan van aanpak kunnen genereren in het gekozen specialisatie-domein
- 9 zelfstandig rapportages kunnen samenstellen en kunnen presenteren aan zowel een niet-wetenschappelijk als aan een wetenschappelijk forum, gebaseerd op literatuuronderzoek, de grondige analyse van een praktijkprobleem of eigen empirisch onderzoek
- 10 gefundeerde adviezen kunnen opstellen waarin blijkt wordt gegeven van zowel kennis van het toepassingsdomein als van relevante theorieën en modellen
- 11 kennis hebben van en kunnen handelen naar de beroepsethische regels voor psychologen (volgens beroepsethische regels opgesteld door het NIP)
- 12 onderzoek integer kunnen opzetten en uitvoeren, de resultaten ervan kunnen analyseren en de conclusies en werkwijze integer kunnen rapporteren.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Opleidingsschema bachelor Psychologie

Code	titel	modulen	studiepunten	begeleidingsvorm	tentamenvorm	tentamendata
Propedeuse						
S48112	Inleiding in de psychologie	2	8,6	groepsbijeenkomsten alle studiecentra	CBI (mc)	volgens afspraak
S09241	Sociale psychologie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S23222	Klinische psychologie 1: persoonlijkheids- theorieën en psychopathologie	2	8,6	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S13121	Onderzoekspracticum kwantitatieve data-analyse	1	4,3	groepsbijeenkomsten per regio	schriftelijk (mc) + bijzondere verplichting	23-1, 11-6 en 20-8
S11131	Inleiding in de arbeids- en organisatiepsychologie*	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S60331	Inleiding in de gezondheidspsychologie*	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S10121	Ontwikkelingspsychologie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S08121	Geschiedenis van de psychologie	1	4,3	standaard	schriftelijk (mc)	24-1, 3-4 en 21-8
S49111	Biologische grondslagen: cognitie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S05261	Onderzoekspracticum psychologisch experiment	1	4,3	groepsbijeenkomsten per regio	opdracht	volgens afspraak
S25211	Inleiding in de neuropsychologie en psychofarmacologie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S22231	Onderzoekspracticum literatuurstudie	1	4,3	individueel	opdracht	volgens afspraak
Totaal af te ronden propedeuse		14	60,2			

Postpropedeuse**Verplicht deel**

S36111	Biologische grondslagen: evolutionaire psychologie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S37211	Grondslagen van de psychologie: filosofie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S24221	Onderzoekspracticum nonparametrische data-analyse	1	4,3	groepsbijeenkomsten per regio	schriftelijk (mc)	23-1, 11-6 en 20-6
S31211	Onderzoekspracticum observatie en interview	1	4,3	standaard	schriftelijk (mc + ov)	8-11, 3-4 en 21-8
S34211	Cultuurpsychologie	1	4,3	standaard	schriftelijk (mc)	23-1, 11-6 en 20-8
S16212	Gespreksvoering	2	8,6	practicum (v)	CBI (mc) + practicum (v) + opdracht	volgens afspraak
S20221	Test- en toetstheorie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S04241	Onderzoekspracticum psychologisch survey	1	4,3	groepsbijeenkomsten per regio	opdracht	volgens afspraak
S26222	Psychologie van arbeid en gezondheid	2	8,6	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S61321	Klinische gespreksvoering	1	4,3	practicum (v)	practicum (v) + opdracht	volgens afspraak
S14331	Selectiepsychologie: selectie en assessment	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
	Totaal af te ronden verplicht deel postpropedeuse	13	55,9			

Postpropedeuse**Gebonden keuze: 6 modulen kiezen uit 10. Houd bij uw gebonden keuze rekening met uw toekomstige mastervariant.****

S02232	Personneelsmanagement	2	8,6	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S06231	Ergonomie	1	4,3	standaard	opdracht	volgens afspraak
S07231	Arbeidspsychologie en –sociologie	1	4,3	standaard	schriftelijk (mc)	8-11, 3-4 en 21-8
S22321	Leren en trainen in organisaties	1	4,3	standaard	opdracht	volgens afspraak
S28311	Inleiding in conflicthantering en mediation	1	4,3	practicum (v)	schriftelijk (ov) + practicum (v)	23-1, 11-6 en 20-8
S32331	Klinische psychologie 2: diagnostiek en therapie	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S33321	Inleiding in de seksuologie	1	4,3	landelijke studiedag (v)	CBI (mc)	volgens afspraak
S47311	Adolescentie: een klinische en gezondheidspsychologische benadering	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
N39211	Gezondheid in perspectief	1	4,3	startbijeenkomst (v)	opdracht	volgens afspraak
Totaal af te ronden gebonden keuze postpropedeuse		6	25,8			

Vrije ruimte

5 21,5

Bachelor Eindopdracht

S50317	Bachelorthesis	4	17,2	(virtuele) groeps- bijeenkomsten (v)	opdracht	volgens afspraak
--------	----------------	---	------	---	----------	------------------

Totaal af te ronden in bacheloropleiding 42 180,6

* HBO (toegepaste) psychologie krijgt vrijstelling voor de cursussen Inleiding in de arbeids- en organisatiepsychologie en Inleiding in de gezondheidspsychologie, overige opleidingen: keuze maken.

** In de masteropleiding gelden ingangseisen voor de cursussen Psychodiagnostiek, zie hiervoor de uitvoeringsregeling 2012-2013: www.ou.nl/documenten

Opleidingsschema master Psychologie

Code	titel	modulen	studiepunten	begeleidingsvorm	tentamenvorm	tentamendata
Variant Arbeids- en organisatiepsychologie						
S72311	Psychodiagnostiek in de arbeids- en organisatiepsychologie	1	4,3	practicum (v) + opdracht	CBI (mc) + practicum (v)	volgens afspraak
S27311	Coachen van managers	1	4,3	standaard	opdracht	volgens afspraak
S30211	Groepen in organisaties	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S63321	Interventies bij organisatieverandering	1	4,3	standaard	opdracht	volgens afspraak
Eindopdracht						
S54317	Stage arbeids- en organisatiepsychologie	4	17,2	individueel	opdracht	volgens afspraak
S71332	Onderzoekspracticum scriptieplan	2	8,6	individueel	opdracht	volgens afspraak
S57337	Empirisch afstudeeronderzoek: scriptie arbeids- en organisatiepsychologie	4	17,2	individueel	opdracht	volgens afspraak
Totaal af te ronden in masteropleiding		14	60,2			
Variant Gezondheidspsychologie						
S73311	Psychodiagnostiek in de gezondheidspsychologie	1	4,3	practicum (v) + opdracht	CBI (mc) + practicum (v)	volgens afspraak
S64322	Gezondheidspsychologische interventies	1	8,6	standaard	opdracht	volgens afspraak
S76311	Adaptatie en gedragsverandering bij chronisch zieken	1	4,3	standaard	schriftelijk (ov) + bijzondere verplichting	25-1, 4-4 en 13-6

Eindopdracht

S55317	Stage gezondheidspsychologie	4	17,2	individueel	opdracht	volgens afspraak
S71332	Onderzoekspracticum scriptieplan	2	8,6	individueel	opdracht	volgens afspraak
S58337	Empirisch afstudeeronderzoek: scriptie gezondheidspsychologie	4	17,2	individueel	opdracht	volgens afspraak
Totaal af te ronden in masteropleiding		14	60,2			

Variant Klinische psychologie

S74311	Psychodiagnostiek in de klinische psychologie	1	4,3	practicum (v) + opdracht	CBI (mc) + practicum (v)	volgens afspraak
S67321	Klinische psychologie 3: de ambulante praktijk	1	4,3	standaard	CBI (mc)	volgens afspraak
S45311	Psychogerontologie	1	4,3	standaard	CBI (mc) + opdracht	volgens afspraak
S43311	E-mental health-interventies	1	4,3	standaard	schriftelijk (mc)	9-11, 25-1 en 13-6

Eindopdracht

S56317	Stage klinische psychologie	4	17,2	individueel	opdracht	volgens afspraak
S71332	Onderzoekspracticum scriptieplan	2	8,6	individueel	opdracht	volgens afspraak
S59317	Empirisch afstudeeronderzoek: scriptie klinische psychologie	4	17,2	individueel	opdracht	volgens afspraak
Totaal af te ronden in masteropleiding		14	60,2			

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Inleiding in de psychologie: cursusafname en rendement

Periode	Totaal	Tentamen	Waarvan geslaagd	Rendement tentamen	Rendement cursus
1998/2003*	8873	4201	2833	67,4%	31,9%
2003/2007*	8561	3329	2691	80,8%	31,4%
2007**	368	144	115	79,9%	31,3%
2008**	1663	648	526	81,2%	31,6%
2009**	1694	673	557	82,8%	32,9%
2010**	1827	744	589	79,2%	32,2%
2011**	1391	224	172	76,8%	13,8%

* Studiejaren

** Kalenderjaar

Opleidingsniveau inschrijvers bachelor

Onderwijs	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Niet in te delen	122	140	127	139	138	114
Lager en middelbaar	1956	1993	1917	1837	1826	1312
Hoger	1476	1492	1483	1614	1705	1227
Wetenschappelijk	617	616	647	697	786	551

Opleidingsniveau inschrijvers master

Onderwijs	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Niet in te delen	7	5	14	30	38	50
Lager en middelbaar	42	70	120	121	118	71
Hoger	83	155	185	249	242	201
Wetenschappelijk	30	77	89	100	102	73

Opleidingsniveau inschrijvers niet-BAMA

Onderwijs	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Niet in te delen	57	3	61	64	97	53
Lager en middelbaar	434	181	125	114	131	140
Hoger	413	190	123	106	166	186
Wetenschappelijk	208	130	137	141	166	154

Gerealiseerde docent-studentratio

1:60

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Dag 1 – 23 april 2012	
09.00 – 12.00	Startbijeenkomst commissie, inzien documenten (commissie intern) <i>Inclusief lunch</i>
12.00 – 13.00	Gesprek met de inhoudelijk verantwoordelijken van de opleidingen dhr. prof. dr. René van Hezewijk dhr. prof. dr. Jacques van Lankveld mw. prof. dr. Karen van Dam mw. prof. dr. Lilian Lechner dhr. dr. Wim Waterink dhr. dr. Frederik van Acker
13.00 – 14.00	Studenten bacheloropleiding Psychologie dhr. Martin Marx dhr. Frank Maas mw. Mira Duif mw. Marjolein Schuwer mw. José Nederpel mw. Shira Bashi-Cox
14.00 – 14.15	Pauze
14.15 – 15.00	Docenten bacheloropleiding Psychologie dhr. dr. Aart Mudde dhr. drs. Jannes Eshuis dhr. dr. Mark Hommes dhr. dr. Arjan Bos dhr. dr. Frederik Van Acker dhr. dr. Gérard Näring mw. dr. Inge van Seggelen-Damen mw. dr. Marjan Nykamp
15.00 – 15.45	Studenten masteropleiding Psychologie dhr. Koen Geijsen mw. Marjukka van der Veur mw. Mieke Goethart mw. Lianne van Rijsingen mw. Anita Kerckhofs mw. Josine Geurts
15.45 – 16.00	Pauze
16.00 – 16.45	Docenten masteropleiding Psychologie mw. dr. Nele Jacobs mw. dr. Catherine Bolman dhr. prof. dr. Jef Syroit mw. dr. Tilly Houtmans mw. dr. Trijntje Völlink mw. dr. Esther Bakker dhr. dr. André Brouwer mw. dr. Nicole Gunther
16.45 – 17.00	Opleidingscommissie: studenten Ed Sligchers Kees Stapel Josphien van Stokkum Erik Jeltema
17.00 – 17.15	Opleidingscommissie: studenten en docenten mw. prof. dr. Karen van Dam mw. dr. Natascha de Hoog mw. dr. Nicole Gunther mw. drs. Marjan Specker
17.15 – 17.45	Alumni dhr. Wiel Frins MSc dhr. Rob van Bree MSc dhr. Roeslan Leontjevas MSc

	dhr. Bram Brouwer MSc dhr. Dries Ramaekers MSc mw. Alexandra Evers MSc
18.30 - 21.00	Diner (commissie intern)

Dag 2 – 24 april 2012	
09.00 – 09.45	Examencommissie en studietoelichting dhr. dr. ir. Karel Lemmen mw. mr. Miewies Stijnen mw. dr. Francine Dehue dhr. dr. Aart Mudde mw. drs. Nanda Boers mw. Ellis Burgers
09.45 – 10.45	Voorbereiden eindgesprek (commissie intern)
10.45 – 11.45	Eindgesprek met de formeel verantwoordelijken
11.45 – 13.30	Opstellen voorlopige bevindingen (commissie intern) <i>Inclusief lunch</i>
13.30 – 13.45	Mondelinge presentatie voorlopige bevindingen (openbaar)
13.45 – 14.15	Receptie

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding

838946025
850496998
838729785
838955060
850482043
839037362
850481716
838148160
838322728
838972947
837466661
850256356
838535404
838956934
850079841

Masteropleiding

836610439
838887120
838674589
837451248
837510115
850225144
831705235
838951787
850031650
837206519
838956934
838915379
838753430
851053939
838804979

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- voorlichtingsmateriaal;
- studiemateriaal: handboeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen
- voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten, stage-verslagen;

- scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- stagereglementen/handleidingen;
- tentamen- en examenreglement;
- toetsmaterialen (enkele tentamens, toetshandleiding en dergelijke) met modelantwoorden (indien beschikbaar);
- recente verslagen Opleidingscommissie, Examencommissie, onderwijsjaarverslagen, bachelor-masterovergangsregelingen;
- college-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), et cetera;
- alumni-enquêtes,
- materiaal over de studieverenigingen;
- jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar).

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *M. J. M. van Sijck*

ADRES: *Walden 73 (Postcode 3401 NT)*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

PROF.DR. G. Kansen

ADRES:

Couwenhoven 6238
3703 HN Zeist

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 4 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING: Kansen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Eddy van Amstel*
ADRES: *Center for Social and Cultural Psychology*
Tinkerslaan 102 bus 3727
P.O. Box 3727
Postbus

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *G. Wolters*
ADRES: *Blaauwkarper 14*
2318 NN Leiden

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: E. A. Schoneveld

ADRES: Multatuliplaats 58
6531 DX Nijmegen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOUDE KUNNEN BEÏNVOEDEN;

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:
Melissa Frederik

ADRES:
Catharijnesingel 56
3503 RA Utrecht

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOUDE KUNNEN BEÏNVOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

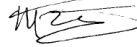
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 21 februari 2012

HANDTEKENING:

Bijlage commissiesamenstelling Psychologie 2012

Universiteit Utrecht (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Melissa Frederik		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy Van Avermaet Maurits van der Molen Lauren Koetzier		

Universiteit Maastricht (3 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
	M Mental Health (60006)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Ronald Duzijn		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Elke Schoneveld		

Universiteit van Amsterdam (3 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Gezondheidszorg Psychologie (60216)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Linda van der Grijsparde		
Commissieleden	Maarten van Son Gezinus Wolters Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Diana Coppens		

Universiteit van Tilburg (3 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie en Geestelijke Gezondheid (60076)	Voltijd	31-12-2013
	M Social Psychology (60077)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Linda van der Grijsparde		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Abigaël Herschberg		

Universiteit Leiden: (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris	Ronald Duzijn		
Commissieleden	Walter Everaerd Maurits van der Molen Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Sanne van Wetten		

Universiteit Twente (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Linda van der Grijsparde		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Riël Vermunt Gellof Kanselaar Diana Coppens		

Open Universiteit (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Deeltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Melissa Frederik		
Commissieleden	Maarten van Son Gezinus Wolters Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Elke Schoneveld		

Rijksuniversiteit Groningen (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	José van Zwieten		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Abigaël Herschberg		

Vrije Universiteit Amsterdam (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Ronald Duzijn		
Commissieleden	Walter Everaerd Maurits van der Molen Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Diana Coppens		

Radboud Universiteit (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	José van Zwieten		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy Van Avermaet Gellof Kanselaar Abigaël Herschberg		

Erasmus Universiteit Rotterdam (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	José van Zwieten		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Riël Vermunt Gellof Kanselaar Lauren Koetzier		